

OŠ SOSTRO IN NJENA KNJIŽNICA

Raziskovalna naloga

Ljubljana, junij 2026

Mojca Kastelic

KAZALO VSEBINE

POVZETEK.....	1
ABSTRACT	2
1. ZGRADBA UVODA.....	3
1.1 Opredelitev raziskovalnega področja	3
1.2 Namen in cilji raziskovalne naloge	4
1.3 Raziskovalna vprašanja in omejitve pri obravnavanem problemu	4
1.4 Raziskovalna metoda.....	5
1.5 Izvirni prispevek k praksi	5
2. TEORETIČNI DEL.....	6
2.1 Pomen šolske knjižnice.....	6
2.2 Zgodovinski razvoj knjižnic	8
2.2.1 Prve knjižnice v starem veku.....	8
2.2.2 Alekandrijska knjižnica – simbol univerzalnega znanja	9
2.2.3 Knjižnice v srednjem veku	9
2.2.4 Začetki šolskih knjižnic	9
2.2.5 Začetki šolskega sistema in knjižnic v Evropi.....	10
2.2.6 Učiteljske knjižnice	10
2.2.7 Šolske knjižnice v 20. stoletju.....	11
2.3 OŠ Sostro	12
2.3.1 Ustanovitev OŠ Sostro	12
2.3.2 OŠ Sostro v začetku 20. stoletja	12
2.3.3 Čas med 2. svetovno vojno.....	13
2.3.4 Obdobje SFRJ.....	13
2.3.5 Obdobje samostojne Slovenije	14
2.3.6 OŠ Sostro danes.....	15
2.3.7 Predstavitev šolske knjižnice OŠ Sostro	17
2.4 Ugotavljanje uspešnosti delovanja šolskih knjižnic	18
2.4.1 IFLA kazalci kakovosti	18
2.4.2 ISO standardi	20
2.4.3 BibSist	21
3. EMPIRIČNI DEL.....	22
3.1 Metodologija	22
3.2 Raziskovalna vprašanja	23
3.3 Rezultati ankete	23
3.4 Intervju	28
3.5 Statistični podatki in njihova usklajenost z zakonodajo	29

3.5.1	Zbirka	29
3.5.2	Izbor gradiva.....	30
3.5.3	Prirast knjižničnega gradiva	31
3.5.4	Ureditev gradiva	34
3.5.5	Odpis knjižničnega gradiva	35
3.5.6	Obisk knjižnice in članstvo	36
3.5.7	Prostor in oprema	36
3.5.8	Zaposleni	38
3.6	Bralna značka	39
4.	REZULTATI IN RAZPRAVA	41
4.1	Ugotovitve anketnega vprašalnika in intervjuja	41
4.2	Ugotovitve analize stanja glede na zakonska določila	42
4.3	Predlagane rešitve.....	43
4.3.1	Strateške usmeritve šolske knjižnice, s tem povezani cilji in dejavnosti za dosego.....	43
5.	ZAKLJUČEK	49
6.	VIRI IN LITERATURA.....	50

POVZETEK

Šolska knjižnica je sestavni del vzgojno-izobraževalnega procesa in pomemben dejavnik pri razvijanju bralne, informacijske, medijske in digitalne pismenosti učencev. Njena vloga se je v zadnjih desetletjih bistveno razširila. Poleg zagotavljanja dostopa do knjižničnega gradiva in informacijskih virov danes deluje kot učno okolje, ki spodbuja samostojno učenje, kritično mišljenje, ustvarjalnost in vseživljenjsko učenje.

V Manifestu IFLA/UNESCO za šolske knjižnice je šolska knjižnica opredeljena kot prostor, ki vsem članom šolske skupnosti omogoča dostop do informacij, idej in kulturnih vsebin ter podpira razvoj kompetenc, potrebnih za aktivno sodelovanje v sodobni družbi. Manifest izpostavlja, da učinkovita šolska knjižnica prispeva k izboljšanju učnih dosežkov, spodbuja bralno kulturo in omogoča vključujoče izobraževanje.

Tudi Smernice IFLA za šolske knjižnice poudarjajo, da mora biti šolska knjižnica tesno povezana z vzgojno-izobraževalnimi cilji šole. Njeno delovanje mora temeljiti na sodelovanju med šolskim knjižničarjem, učitelji in vodstvom šole. Šolski knjižničar ni zgolj upravljalec knjižnične zbirke, temveč strokovni sodelavec pri načrtovanju učnega procesa, razvoju informacijske pismenosti in izvajanju projektov za spodbujanje branja.

Raziskave v mednarodnem prostoru kažejo povezavo med kakovostjo šolskih knjižnic in učnimi dosežki učencev. Učenci, ki imajo dostop do dobro organiziranih knjižnic in strokovno usposobljenih knjižničarjev, praviloma dosegajo boljše rezultate na področju bralne pismenosti in učinkoviteje uporabljajo informacijske vire. Zato se v strokovni literaturi vse bolj poudarja potreba po sistematičnem spremljanju kakovosti delovanja šolskih knjižnic.

Med kazalce kakovosti sodijo ustreznost prostorov, velikost in aktualnost knjižnične zbirke, dostop do elektronskih virov, informacijsko-komunikacijska, strokovna usposobljenost knjižničarja, obseg in kakovost knjižničnih storitev, sodelovanje z učitelji, izvajanje dejavnosti za spodbujanje branja in informacijskega opismenjevanja, vključenost knjižnice v učni proces, zadovoljstvo uporabnikov, razvoj bralnih navad ter informacijske pismenosti.

Spremljanje kazalcev kakovosti omogoča načrtovanje razvoja šolske knjižnice, prepoznavanje področij za izboljšave in utemeljevanje njenega prispevka k doseganju vzgojno-izobraževalnih

ciljev šole. Zato je raziskovanje pomena šolskih knjižnic in kazalcev njihove kakovosti pomembno tako za knjižnično stroko kot tudi za razvoj kakovostnega izobraževanja.

V uvodnem delu sem pregledala zgodovino razvoja šolskih knjižnic in zgodovino OŠ Sostro. V empiričnem delu sem proučila slovensko zakonodajo in priporočila za šolske knjižnice ter jih primerjala s stanjem na OŠ Sostro. Opravila sem analizo števila učencev, vključenih v pridobivanje bralne značke. Poleg tega sem uporabila anketni vprašalnik ter intervju z dvema učencema in sicer z učencem s posebnimi potrebami in z nadarjenim učencem. Na podlagi tega sem skušala ugotavljati zadovoljstvo uporabnikov z delovanjem knjižnice in načrtovati delo v bodoče.

Ključne besede: šolska knjižnica, kazalci kakovosti, načrtovanje razvoja

ABSTRACT

The school library is an integral part of the educational process and an important factor in developing students' reading, information, media, and digital literacy.

Its role has expanded significantly in recent decades. In addition to providing access to library materials and information resources, it now functions as a learning environment that promotes independent learning, critical thinking, creativity, and lifelong learning.

The IFLA/UNESCO School Library Manifesto defines the school library as a space that enables all members of the school community to access information, ideas, and cultural content, while supporting the development of competencies needed for active participation in modern society. The manifesto emphasizes that an effective school library contributes to improved learning outcomes, encourages a culture of reading, and supports inclusive education.

Similarly, the IFLA School Library Guidelines stress that the school library must be closely connected with the educational goals of the school. Its operation should be based on cooperation among the school librarian, teachers, and school management. The school librarian is not merely the manager of the library collection, but also a professional partner in planning the educational process, developing information literacy, and implementing projects that promote reading.

Research in the international context shows a connection between the quality of school libraries and students' academic achievement. Students who have access to well-organized libraries and professionally qualified librarians generally achieve better results in reading literacy and use information resources more effectively. Therefore, professional literature increasingly highlights the need for systematic monitoring of the quality of school library services.

Indicators of quality include the adequacy of library facilities, the size and currency of the library collection, access to electronic resources, information and communication technology, the professional qualifications of the librarian, the scope and quality of library services, cooperation with teachers, the implementation of activities promoting reading and information literacy, the integration of the library into the educational process, user satisfaction, the development of reading habits and information literacy, and the library's impact on students' academic achievement.

Monitoring quality indicators makes it possible to plan the development of the school library, identify areas for improvement, and justify its contribution to achieving the school's educational goals. Therefore, researching the importance of school libraries and the indicators of their quality is important both for the library profession and for the development of high-quality education.

In the introductory part, we reviewed the history of the development of school libraries and the history of Sostro Primary School. In the empirical part, I examined Slovenian legislation and recommendations for school libraries and compared them with the situation at Sostro Primary School. I conducted an analysis of the number of students participating in the Reading Badge programme. In addition, I used a questionnaire survey and interviews with two students, namely a student with special educational needs and a gifted student. Based on this, I sought to determine users' satisfaction with the functioning of the library and to plan future activities.

Keywords: school library, quality indicators, development planning

1. ZGRADBA UVODA

1.1 Opredelitev raziskovalnega področja

Raziskovalna naloga obravnava področje šolskega knjižničarstva in vlogo šolske knjižnice v sodobnem vzgojno-izobraževalnem procesu. Posebna pozornost je namenjena pomenu šolske

knjižnice za razvoj bralne, informacijske in digitalne pismenosti učencev ter njenemu vplivu na učno uspešnost, osebni razvoj in kakovost šolskega okolja. Raziskava se osredotoča na delovanje šolske knjižnice Osnovne šole Sostro ter na izkušnje in poglede njenih uporabnikov ter na statistične meritve knjižnice OŠ Sostro v primerjavi z zakonodajo.

Sodobna šolska knjižnica ni zgolj prostor za izposojajo gradiva, temveč predstavlja pomembno učno, informacijsko, kulturno in socialno središče šole. Raziskava izhaja iz predpostavke, da ima šolska knjižnica pomembno vlogo pri podpori učnemu procesu, spodbujanju branja in ustvarjanju varnega ter spodbudnega okolja za učence.

1.2 Namen in cilji raziskovalne naloge

Cilji raziskave so predstaviti zgodovinski razvoj in sodobno vlogo šolskih knjižnic, primerjati statistične meritve v knjižnici OŠ Sostro z zakonodajo, ugotoviti, kako pogosto in za katere namene učenci obiskujejo šolsko knjižnico, analizirati zadovoljstvo uporabnikov s knjižnično ponudbo in storitvami ter nenazadnje prepoznati možnosti za nadaljnji razvoj šolske knjižnice na OŠ Sostro. Skupni imenovalnik vsem naštetim ciljem je bil izdelati strateški načrt razvoja knjižnice OŠ Sostro.

1.3 Raziskovalna vprašanja in omejitve pri obravnavanem problemu

V raziskavi smo iskali odgovore na naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kakšna je vloga šolske knjižnice v sodobnem vzgojno-izobraževalnem procesu?
2. Kako se kazalci statističnih meritev knjižnice OŠ Sostro ujemajo z zakonodajo?
3. Kako pogosto učenci obiskujejo šolsko knjižnico in za katere namene?
4. Katere storitve in dejavnosti šolske knjižnice učenci uporabljajo najpogosteje?
5. Kako učenci ocenjujejo knjižnično zbirko, prostor in storitve knjižnice?
6. Ali učenci šolsko knjižnico doživljajo kot varen, prijeten in spodbuden prostor?

Raziskava je omejena na primer ene osnovne šole, zato ugotovitev ni mogoče neposredno posploševati na vse slovenske šolske knjižnice. Pridobljeni podatki odražajo stanje in izkušnje uporabnikov na Osnovni šoli Sostro v času izvedbe raziskave.

Omejitev predstavlja tudi velikost vzorca anketiranih učencev ter dejstvo, da odgovori temeljijo na subjektivnih mnenjih in izkušnjah posameznikov. Na rezultate so lahko vplivali tudi trenutni pogoji delovanja knjižnice, aktualna ponudba gradiva in osebne navade uporabnikov.

Kljub navedenim omejitvam raziskava omogoča vpogled v delovanje šolske knjižnice in predstavlja pomemben prispevek k razumevanju njenega pomena v šolskem okolju.

1.4 Raziskovalna metoda

Raziskava temelji na kombinaciji kvalitativnega in kvantitativnega raziskovalnega pristopa.

V teoretičnem delu je bila uporabljena metoda analize domače in tuje strokovne literature, strokovnih smernic ter znanstvenih in strokovnih prispevkov s področja šolskega knjižničarstva.

V empiričnem delu so bile uporabljene naslednje metode: analiza zakonodaje in primerjava s statističnimi podatki za OŠ Sostro, anketni vprašalnik za učence, polstrukturiran intervju z izbranimi uporabniki, deskriptivna metoda obdelave in interpretacije podatkov.

1.5 Izvirni prispevek k praksi

Izvirni prispevek raziskovalne naloge je v celovitem prikazu delovanja šolske knjižnice Osnovne šole Sostro. Raziskava združuje teoretična spoznanja o vlogi šolskih knjižnic z empiričnimi podatki o dejanskih potrebah in pričakovanjih učencev ter stanjem knjižnice v povezavi z zakonodajo.

Rezultati raziskave lahko služijo kot podlaga za nadaljnji razvoj knjižnične dejavnosti na šoli, načrtovanje novih storitev in dejavnosti ter izboljšanje knjižnične ponudbe. Na osnovi rezultatov je bil izdelan strateški načrt razvoja knjižnice OŠ Sostro. Posebna vrednost raziskave je tudi poudarjanje vloge šolske knjižnice kot varnega, vključujočega in podpornega prostora, ki pomembno prispeva k dobremu počutju učencev in kakovosti šolskega življenja.

Ugotovitve raziskave so lahko koristne tudi za druge šolske knjižnice, saj opozarjajo na pomen sodelovanja med knjižničarji, učitelji in učenci ter na potrebo po nenehnem prilagajanju knjižničnih storitev sodobnim potrebam uporabnikov.

2. TEORETIČNI DEL

2.1 Pomen šolske knjižnice

Šolska knjižnica je eden izmed najpomembnejših podpornih elementov sodobnega vzgojno-izobraževalnega sistema. Njena vloga presega tradicionalno izposojanje knjig, saj predstavlja prostor učenja, raziskovanja, pridobivanja informacij, razvijanja bralnih navad in spodbujanja osebnostnega razvoja učencev. V sodobni šoli je šolska knjižnica prepoznana kot informacijsko, kulturno in izobraževalno središče, ki pomembno prispeva h kakovosti pouka ter razvoju kompetenc, potrebnih za življenje v informacijski družbi (Zavod za šolstvo, 2014).

Šolska knjižnica deluje kot učni prostor, ki učencem omogoča dostop do različnih vrst informacijskih virov – od knjig in revij do elektronskih podatkovnih zbirk in spletnih virov. V času digitalizacije je njena vloga še posebej pomembna, saj učence usmerja pri iskanju, vrednotenju in uporabi informacij. S tem pomembno prispeva k razvoju informacijske pismenosti, ki velja za eno ključnih kompetenc 21. stoletja. Todd (2015) poudarja, da sodobna šolska knjižnica ni zgolj ponudnik informacijskih virov, temveč aktivno vpliva na oblikovanje znanja, razvoj kritičnega mišljenja in samostojnega učenja. Podobno Kuhlthau (2004) ugotavlja, da imajo učenci pri raziskovalnem delu pogosto težave pri iskanju in vrednotenju informacij, zato je strokovna podpora šolskega knjižničarja ključna za uspešno učenje.

Posebno mesto v delovanju šolske knjižnice ima spodbujanje branja. Bralna pismenost pomembno vpliva na uspešnost učencev pri vseh šolskih predmetih, hkrati pa prispeva k razvoju besednega zaklada, kritičnega mišljenja, ustvarjalnosti in komunikacijskih sposobnosti. Šolski knjižničarji izvajajo številne dejavnosti za spodbujanje branja, kot so bralne značke, knjižni kvizi, pravljичne ure, predstavitve knjig, literarni natečaji in različni projekti bralne motivacije. Poleg razvoja bralne pismenosti ima šolska knjižnica pomembno socialno in vzgojno funkcijo. Učencem zagotavlja prostor za samostojno učenje, raziskovanje, medsebojno sodelovanje in kakovostno preživljanje prostega časa. Knjižnica je pogosto eden redkih prostorov v šoli, kjer lahko učenec samostojno izbira gradivo glede na svoje interese in potrebe. Takšna svoboda izbire spodbuja notranjo motivacijo za branje in učenje ter krepi občutek odgovornosti za lastno izobraževanje.

Pomemben vidik delovanja šolske knjižnice je tudi zagotavljanje enakih možnosti za vse učence. Nekateri učenci doma nimajo dostopa do večjega števila knjig, računalnika ali drugih učnih virov. Šolska knjižnica jim omogoča brezplačen dostop do gradiva, informacijskih tehnologij in strokovne pomoči knjižničarja. S tem prispeva k zmanjševanju socialnih razlik in omogoča bolj enake pogoje za izobraževanje (Lance & Katchel, 2018).

V zadnjih desetletjih se vse več pozornosti namenja tudi vlogi šolske knjižnice pri delu z učenci s posebnimi potrebami. Raziskave kažejo, da učenci s specifičnimi učnimi težavami knjižnico dojemajo kot prostor izposoje gradiva, učenja in druženja. Hkrati se kaže potreba po prilagojenih oblikah dela, ustrežnejši organizaciji gradiva in večjem sodelovanju med knjižničarji, učitelji ter specialnimi pedagogi. Šolski knjižničar lahko pomembno prispeva k uspešnejšemu vključevanju teh učencev v vzgojno-izobraževalni proces, predvsem s svetovanjem, pomočjo pri iskanju gradiva ter prilagajanjem knjižničnega okolja njihovim potrebam (Hill, 2012).

V sodobnih raziskavah se vse pogosteje poudarja tudi socialna in čustvena vloga šolske knjižnice. Poleg zagotavljanja dostopa do informacij in učnega gradiva šolska knjižnica učencem nudi varen prostor, kjer se lahko umaknejo pred stresom, hrupom in socialnimi pritiski, ki jih pogosto doživljajo v šolskem okolju. Raziskovalka Margaret Merga (2021) ugotavlja, da številni učenci šolsko knjižnico dojemajo kot prostor sprejetosti, miru in varnosti, kjer lahko berejo, se učijo, raziskujejo svoje interese ali preživljajo čas v manj obremenjujočem okolju. Šolska knjižnica lahko deluje kot pomembno zatočišče za učence, ki se soočajo z različnimi izzivi, kot so učne težave, socialna izključenost, osamljenost ali stiske v medosebnih odnosih. V takšnem okolju imajo učenci možnost samostojnega raziskovanja, razvijanja svojih interesov ter oblikovanja pozitivnega odnosa do učenja in branja. Pomembno vlogo pri tem ima šolski knjižničar, ki pogosto predstavlja zaupanja vredno odraslo osebo in učencem nudi strokovno pomoč, podporo ter usmerjanje (Merga, 2020).

Poleg tega lahko knjižnica s premišljeno izbiro knjižničnega gradiva spodbuja razumevanje različnosti, empatijo in vključevanje. Knjige omogočajo učencem, da spoznavajo različne življenjske izkušnje, kulture in poglede na svet, kar prispeva k razvoju socialnih in čustvenih kompetenc. Zato sodobna šolska knjižnica ni zgolj prostor za učenje, temveč tudi prostor dobrega počutja, podpore in osebnostnega razvoja učencev (Clark, C., Teravainen-Goff, A., 2018).

Razumevanje šolske knjižnice kot varnega in podpornega prostora je v zadnjih letih postalo še pomembnejše zaradi vse večje pozornosti, namenjene duševnemu zdravju otrok in mladostnikov. S tem šolska knjižnica presega svojo tradicionalno izobraževalno funkcijo in postaja pomemben dejavnik pri ustvarjanju vključujočega, spodbudnega in varnega šolskega okolja.

Sodobne smernice UNESCO in IFLA (2015) poudarjajo, da mora biti šolska knjižnica aktivno vključena v izobraževalni proces in tesno povezana z učnim načrtom. Knjižničar ni več zgolj skrbnik knjižnega gradiva, temveč strokovni sodelavec, ki skupaj z učitelji načrtuje dejavnosti, razvija informacijsko pismenost ter spodbuja raziskovalno delo učencev. Šolska knjižnica tako postaja prostor ustvarjalnosti, inovativnosti in vseživljenjskega učenja.

Na podlagi predstavljenih ugotovitev lahko sklenemo, da šolska knjižnica pomembno vpliva na razvoj bralne in informacijske pismenosti, podpira učni proces, prispeva k socialni vključenosti učencev ter spodbuja njihovo samostojnost in kritično mišljenje. Zaradi svoje večplastne vloge predstavlja nepogrešljiv del sodobne šole in pomemben dejavnik kakovostnega izobraževanja.

2.2 Zgodovinski razvoj knjižnic

Knjižnice sodijo med najstarejše ustanove za zbiranje, hranjenje in posredovanje znanja. Njihov razvoj je tesno povezan z razvojem pisave, izobraževanja in civilizacije. Od prvih zbirk glinenih tablic v Mezopotamiji do sodobnih digitalnih knjižnic ostaja njihovo temeljno poslanstvo ohranjanje in omogočanje dostopa do znanja.

2.2.1. Prve knjižnice v starem veku

Najstarejše znane knjižnične zbirke so nastale na območju Mezopotamije že v 3. tisočletju pr. n. št. Sprva ni bilo jasne ločnice med arhivom in knjižnico, saj so zbirke vsebovale predvsem upravne, verske in gospodarske zapise. Pomemben mejnik predstavlja knjižnica asirskega kralja Ašurbanipala v Ninivah iz 7. stoletja pr. n. št., ki je vsebovala okoli 30.000 glinenih tablic in velja za prvo sistematično organizirano knjižnico (Encyclopaedia Britannica, n.d.)

2.2.2 Aleksandrijska knjižnica – simbol univerzalnega znanja

Posebno mesto v zgodovini knjižnic zavzema Aleksandrijska knjižnica, ustanovljena v začetku 3. stoletja pr. n. št. pod vladavino Ptolomejcev. Bila je del raziskovalnega središča Mouseion in je predstavljala prvi znani poskus oblikovanja univerzalne knjižnice, katere namen je bil zbrati vse znanje tedanjega sveta. Po ocenah je hranila več sto tisoč zvitkov iz Grčije, Egipta, Perzije, Indije in drugih kulturnih okolij.

Aleksandrijska knjižnica ni bila zgolj skladišče knjig, temveč tudi raziskovalno središče, kjer so delovali učenjaki, filozofi, matematiki in astronomi. Tam so nastajali katalogi, kritične izdaje besedil in znanstvene razprave. Sodobni zgodovinarji poudarjajo, da njen propad ni bil posledica enega samega požara, temveč dolgotrajnega procesa političnih in družbenih sprememb. Kljub temu ostaja simbol prizadevanja za sistematično zbiranje in organizacijo človeškega znanja (Čanadi, 2016).

2.2.3 Knjižnice v srednjem veku

Po propadu Zahodnega rimskega cesarstva so pomembno vlogo pri ohranjanju pisne dediščine prevzeli samostani. Benediktinski samostani so že zgodaj vzpostavili knjižnice in skriptorije, kjer so menihi prepisovali rokopise ter tako ohranjali antična in verska besedila. Knjige so bile dragocene in redke, zato so bile knjižnice namenjene predvsem duhovnikom in učenjakom.

V istem obdobju so pomembne knjižnice nastajale tudi v islamskem svetu. Med najbolj znanimi je bila Hiša modrosti v Bagdadu, ustanovljena v 9. stoletju, ki je postala središče prevajanja, raziskovanja in širjenja znanja (Encyclopaedia Britannica, n.d.).

2.2.4 Začetki šolskih knjižnic

Dolgo je prevladovalo prepričanje, da so šolske knjižnice razmeroma nov pojav, vendar raziskave škotske bibliotekarke Laurel Clyde kažejo drugače. V svoji raziskavi *The Schole Lybrarie: Images from Our Past* ugotavlja, da so knjižnice v angleških šolah obstajale že najmanj od 8. stoletja. Najstarejše šolske knjižnice so bile povezane s samostanskimi in katedralnimi šolami srednjeveške Anglije. Njihova glavna naloga je bila podpora pouku latinščine, teologije in drugih predmetov, ki so sestavljali tedanji učni program. Clyde opozarja, da so bile te zgodnje šolske knjižnice sicer zelo drugačne od današnjih, vendar predstavljajo pomemben dokaz, da je povezava med knjižnico in izobraževanjem stara več kot tisoč let.

Kasneje so se knjižnice razvijale tudi v angleških slovničnih šolah 16. in 17. stoletja ter v britanskih in ameriških šolah 19. stoletja (Clyde, 1999).

2.2.5 Začetki šolskega sistema in knjižnic v Evropi

Razvoj šolskih knjižnic je tesno povezan z vzpostavitvijo javnega šolstva v času razsvetljenstva. Pomemben mejnik predstavlja leto 1774, ko je cesarica Marija Terezija izdala Splošno šolsko uredbo, s katero je uvedla obvezno šolanje za otroke od šestega do dvanajstega leta (Malmenvall, 2024). Ta reforma velja za temelj organiziranega osnovnega šolstva na območju današnje Slovenije in celotne habsburške monarhije.

V istem letu je bila v Ljubljani ustanovljena Licejska knjižnica, predhodnica današnje Narodne in univerzitetne knjižnice. Nastala je iz ostankov jezuitske knjižnice po ukinitvi jezuitskega reda in je sprva obsegala približno 637 knjig, namenjenih širši javnosti. Čeprav še ni bila šolska knjižnica v sodobnem pomenu, je pomenila pomemben korak k organiziranemu dostopu do znanja v izobraževalnem prostoru (NUK, n.d).

V tem obdobju se je po Evropi postopoma uveljavila ideja, da mora država prevzeti odgovornost za izobraževanje in pismenost, kar je vodilo k nastanku šolskih knjižnic kot sestavnega dela šolskih sistemov. Razvoj šolskih knjižnic je tesno povezan z razvojem javnega šolstva v Evropi (Koželj, 2022).

2.2.6 Učiteljske knjižnice

V 19. stoletju so se šolske knjižnice začele oblikovati kot samostojne enote znotraj šol. Sprva so bile to predvsem učiteljske knjižnice, namenjene strokovni podpori učiteljem. Njihove zbirke so obsegale učbenike, priročnike, strokovno literaturo in osnovna pedagoška dela. Pojav učiteljskih knjižnic je časovno precej prehitel »šolarske« knjižnice in je neločljivo povezan z nastankom splošnih knjižnic. Učitelji so namreč iz svojih zbirk pogosto izposojali knjige zainteresirani javnosti. Tudi prva javna knjižnica na Slovenskem je bila pravzaprav učiteljska protestantska knjižnica in je nastala 1569 na pobudo Primoža Trubarja. Imenovala se je Knjižnica kranjskih deželnih stanov (Koželj, 2022).

Prva omemba šolskih knjižnic sodi v leto 1866, ko Učiteljski tovariš objavi zapis z naslovom »Vsaka šola naj bi imela svojo knjižnico« (Verlič, 2004). Ključni mejnik v zgodovini šolskih knjižnic predstavlja 3. državni avstrijski osnovnošolski zakon iz leta 1869, ki je prvič ukazal

ustanavljanje knjižnic za učence in učitelje ljudskih šol. Šolske knjižnice so bile namenjene tako učencem kot tudi drugim občanom, imenovale pa so se ljudskošolske knjižnice (Koželj, 2022).

V tem obdobju so se pojavili tudi prvi poskusi klasifikacije gradiva. Učitelj Brezovnik je leta 1880 predlagal razdelitev gradiva na področja, kot so lepoznanstvo, veroznanstvo, zgodovina, zemljepisje, prirodoslovje in gospodarstvo in to objavil v prvem letniku Popotnika. Ta razdelitev je presenetljivo podobna današnjim strokovnim razredom, kar kaže na zgodnje poskuse sistematičnega urejanja knjižničnega gradiva (Koželj, 2022).

Industrializacija in širitev obveznega šolanja sta bila med najpomembnejšimi dejavniki razvoja knjižnic v tem obdobju. Naraščajoča potreba po standardiziranih učnih gradivih je spodbujala oblikovanje knjižničnih zbirk v šolah (Koželj, 2022).

V tem času je potekala tudi postopna profesionalizacija bibliotekarstva, kar se je odražalo v ustanovitvi strokovnih organizacij, kot je Ameriško knjižničarsko združenje (ALA) leta 1876, ki je pomembno vplivalo na razvoj knjižničnih standardov in organizacijskih praks (American Library Association. n.d.). Svojo sekcijo za šolske knjižnice ALA ustanovi šele 1914.

2.2.7 Šolske knjižnice v 20. stoletju

Na območju Slovenije je Državni zakon o ljudskih šolah (1906) in Zakon o narodnih šolah (1929) šolske knjižnice že obravnaval kot obvezne. Vendar pa je vodenje knjižnic prevzel za to določen učitelj, šolskih knjižničarjev pa še ni bilo (Koželj, 2022).

Šele v smernicah za delo osnovnih šol iz leta 1980 je navedeno, da naj ima šola za učinkovito vodenje knjižnice šolskega knjižničarja. Idejni načrt razvoja slovenskih knjižnic šele leta 1995 izpostavi tudi prostor (Dragman, 2025).

V 80. letih se med gradivom, ki naj bi ga knjižnica zbirala, začnejo omenjati tudi drugi viri informacij in ne zgolj knjige in revije (npr. plošče, diafilmi...) Tako se postopoma uveljavlja koncept šolskega knjižničnega medijskega centra, ki je knjižnico opredelil kot učno središče, vključeno v izobraževalni proces, ter kot prostor, ki združuje različne medije in informacijske vire (Koželj, 2022).

2.3 OŠ Sostro

2.3.1 Ustanovitev OŠ Sostro

Osnovna šola v Sostrem je bila zgrajena leta 1869, vendar je stala na drugem mestu kot današnja osnovna šola. Zgrajena je bila na osnovi šolske zakonodaje iz leta 1869, ki je določala, da je treba ustanovljati šole povsod, kjer je v obsegu ene ure hoda po petletnem povprečju več kot 40 otrok. Sprva je bila ljudska šola v Sostrem enorazrednica. Vsako šolsko leto se je začelo in sklenilo s sveto mašo. V šoli so posebej slovesno praznovali cerkvene praznike, praznike avstro-ogrske monarhije in njenega cesarja oziroma njegove družine. Šolsko delo so oteževale številne bolezni, zlasti škrlatinka ter oslovski kašelj.

2.3.2 OŠ Sostro v začetku 20. Stoletja

Prvi podatki o številu učencev so iz leta 1902/1903. Takrat je šolo obiskovalo 256 učencev, ponavljalno šolo pa 86 učencev. Slednja je bila namenjena otrokom, ki so prestopili starostno mejo osnovne šole in še niso dopolnili 14 let. Prestop je bil dovoljen samo tistim otrokom, ki so že šest let hodili v vsakdanjo šolo in so se naučili veronauka, branja, pisanja in računanja. Ponavljalna šola naj bi tako zagotavljala primerno nadaljnje izobraževanje. Zgrajena šola je postajala premajhna in pokazale so se potrebe po širjenju. Šola je začasno najela sobo v privatnih prostorih v hiši ga. Marije Rožnik, kasneje pa še dodatno sobo v hiši pri Polančkovih. Leta 1912 se je začel komisijski ogled glede izbire prostora za novo šolsko poslopje, ki so ga pričeli graditi leta 1913. Na tem mestu šola stoji še danes. Današnja zgradba osnovne šole je bila dograjena leta 1914. V novem šolskem poslopju so bile zgoraj štiri učilnice, kabinet in zbornica, spodaj pa v enem delu stanovanje šolskega upravitelja, v drugem pa še dve učilnici. Učiteljice, ki so poučevale na šoli, so stanovale pri družinah v okoliških vaseh. Zaradi vojne in pomanjkanja delovne sile je bil pouk v obdobju 1914-1918 moten in tudi obisk precej slabši. V tem času so zamujali s pričetkom pouka ter šolsko leto zaključevali prej. Pouk je bil večkrat oviran, ker je nadučitelj moral popisovati zaloge žita, krompirja in zemljiške površine. Težave pri izvajanju pouka so se nadaljevale tudi po vojni, saj je primanjkovalo kurjave, zato so otroci odhajali domov že po eni uri pouka. V šolskem letu 1920/21 se je šola razširila na dva razreda. Najprej so odprli vzporednico k drugemu razredu, 24. septembra 1920 pa se je razširila v petrazrednico s tremi vzporednicami. V šoli so skoraj vsako leto pripravili razstavo šolskih pisanih in likovnih del ter ženskih ročnih del. Tudi dečke so učili ročnih spretnosti. Učili so jih

vezanja knjig in modeliranja iz ilovice. Šola je imela tudi svoj pevski zbor, prirejala pa je tudi dramske igre. Posebno pozornost so namenili praznovanju državnih praznikov. Slavnostno so obeležili nastanek Kraljevine SHS, rojstni dan kralja Aleksandra, Vidov dan, god bratov Cirila in Metoda. Na prireditvah so otroke vzpodbujali k ljubezni do vladarske rodbine, naroda in države. Na dan treznosti, 16. maja, so spregovorili o škodljivem pitju alkohola ter o preklinjanju. Šola je imela tudi drevesnico, cvetlični vrt, betonsko jamo za kompost, toplo gredo, rezervoar za odtok vode iz vodnjaka in čebelnjak. Šolski upravitelj je kmetijski pouk poučeval po eno uro na teden. V zimskih mesecih so se učili teorijo, spomladi pa so usvojeno znanje praktično uporabili pri delu na šolskem vrtu. Zdravstveno stanje šolske mladine je bilo v obdobju med obema vojnama slabo. Leta 1932 je v šolskem okolišu razsajala epidemija davice, ki je med učenci zahtevala šest žrtev. Sicer pa je število učencev v šoli naglo naraščalo in leta 1933/34 je bila OŠ Sostro razširjena v sedemrazrednico s štirimi vzporednicami. Odprt je bil tretji razred višje narodne šole (7. razred). Ker je bila šola za toliko oddelkov premajhna, je pouk potekal v dveh izmenah – dopoldan in popoldan (OŠ Sostro, 2014).

2.3.3 Čas med II. svetovno vojno

V obdobju vojne je bil pouk v šoli večkrat prekinjen. Šolo je najprej zasedla jugoslovanska bolničarska enota, nato pa so jo Italijani spremenili v skladišče italijanskega vojaškega materiala. Za pouk so pustili namenjene le tri učilnice. Uveden je bil pouk italijanščine kot neobveznega predmeta. V letu 1943 je v šoli potekal tudi protikomunistični pouk. Med vojno je komisariat odločil o znižanju starostne meje za šolsko obveznost. Šolo so morali začeti obiskovati otroci z dopolnjenim šestim letom starosti. Po kapitulaciji Italije, v času nemške zasedbe, so v višjih razredih uvedli tri ure tedensko obvezno pouk nemškega jezika. V letu 1944 so za krajše obdobje šolo zasegli Nemci, oddelek SS, v letu 1945 pa oddelek Hitlerjeve mladine.

2.3.4 Obdobje SFRJ

Obdobje SFRJ prinese tudi v šolstvo veliko sprememb. Iz šole je bil odstranjen križ in ukinjen verouk. Učitelje se ni več nazivalo z gospodom ali gospo, ampak s tovarišico in tovarišem. Na višji osnovni šoli (peti, šesti, sedmi razred) je bil uveden predmetni pouk. Po vojni sta se nekaj let poučevala tudi ruščina in esperanto. Šola se je hitro razvijala, predvsem po zaslugi zvišanih proračunskih sredstev s strani Sveta za prosveto in kulturo v Ljubljani. Popravili so 92 klopi, popravili napeljavo električnih vodov, prepleskali čebelnjak, zamenjali strešno opeko,

prebarvali žlebove in pločevinaste dele strehe, prebelili šest učilnic, pisarno in vežo ter prepleskali vse šolske table. Od leta 1949 je v šoli delovala mlečna kuhinja. Učenci so dobili toplo mleko, kakav in belo kavo ter kos kruha z margarino. Leta 1952 je bil v šolo napeljan telefon. V šolskem letu 1959/1960 je na šoli potekal pouk v treh izmenah, saj je imela šola že osem temeljnih razredov in sedem vzporednic (skupaj petnajst oddelkov). Leta 1961 so v kletne prostore šolskega poslopja napeljali trofazni tok, ki so ga uporabljali v delavnici, kjer so imeli novo cirkularko. Ker je imela šola tudi nekaj orodja, je v teh prostorih potekal pouk tehnične vzgoje. V šolskem letu 1968/69 so prvič izvedli pouk male šole. Sicer pa so učenci svoje interese in talente lahko nadgrajevali v različnih krožkih, najbolj priljubljena sta bila gledališki krožek in pevski zbor ter šahovska, kolesarska in ostala športna tekmovanja. Ker je šola postala premajhna, so leta 1976 odprli prizidek k stari šolski stavbi. Šola je tako dobila telovadnico, sedem novih učilnic, tehnično delavnico, kuhinjo in jedilnico, pisarniške prostore in zbornico. Istega leta je bila izvedena tudi reorganizacija šolske mreže in OŠ Sostro je dobila pet podružnic: Besnica, Janče, Javor, Lipoglav in Prežganje, ki so do tedaj pripadale osnovni šoli v Polju. Osnovna šola Sostro se je preimenovala v OŠ Toneta Trtnika – Tomaža. V tem času je bilo poleg učnih vsebin veliko časa namenjenega tudi ozaveščanju domovinske vzgoje. Vsako leto so ob dnevu pionirjev izvolili nov pionirski odbor, sedmošolce pa sprejeli v mladinsko organizacijo. Prvošolci so se najbolj veselili dneva republike, 29. novembra, ko so bili sprejeti v pionirsko organizacijo in so dobili rdeče rutice in modre kapice. Zadnji prvošolci so bili v pionirsko organizacijo sprejeti v letu 1989.

2.3.5 Obdobje samostojne Slovenije

Leto 1990 je s političnimi spremembami prineslo novosti tudi v šolo. Pionirska organizacija in Zveza socialistične mladine sta prenehali delovati. V vseh prostorih so sneli Titove slike, šola se je spet preimenovala v OŠ Sostro. Število učencev se je še vedno večalo, šolski prostori so spet postali premajhni. Pouk na razredni stopnji je potekal v dopoldanski in popoldanski izmeni, oddelki podaljšanega bivanja so imeli svoj prostor v kleti, v nekdanjih delavnicah za tehniški pouk. Leta 1997 je prenehala delovati podružnična šola Javor. Zaradi prostorske stiske in uvajanja devetletne osnovnošolske obveznosti je šola v letu 2003 dobila še en prizidek, s katerim je pridobila dve telovadnici, 7 učilnic, razkošno avlo, večjo knjižnico, sodobno računalniško učilnico in novo jedilnico. Poleg prizidka se je adaptiralo tudi obe starejši zgradbi. Najprej se je adaptiralo prizidek. V adaptiranem delu so iz stare telovadnice nastale še štiri nove učilnice, nad njimi galerija in 8 prostornih učilnic. Šolsko leto 2003/2004 se je začelo s

številnimi spremembami. Sostrska šola je postala devetletka z enoizmenskim poukom. Uvedba devetletne šole je potekala postopoma, saj so v program najprej vstopili prvošolci in sedmošolci, šele v kasnejših letih ostali razredi. Sledila je adaptacija »stare« šole, ki je spomeniško varovana, zato je bila le »olepšana«. Ker se število učencev na šoli vztrajno povečuje, je šola v letu 2023 spet dobila nov prizidek (OŠ Sostro, 2014).

2.3.6 OŠ Sostro danes

V šolskem letu 2025/2026 šolo matično obiskuje 683 učencev. V vsaki generaciji so trije ali oddelki, tako da je na šoli 30 oddelkov. Na podružnicah so oddelki kombinirani, pouk poteka od 1. do 4. razreda, nato pa se učenci vozijo v matično šolo. Na PŠ Besnica je skupaj 22 učencev, na PŠ Janče 16 učencev, na PŠ Lipoglav 30 učencev in na PŠ Prežganje 30 učencev. Če upoštevamo tako učence matične, kot podružničnih šol, ima šola skupaj 781 učencev ter 38 oddelkov. Novi pristopi k poučevanju, izbirni predmeti, številne interesne dejavnosti in možnost sodelovanja na različnih tekmovanjih ter v projektu Erasmus, je pripeljalo do tega, da je OŠ Sostro pridobila veliko nazivov. Ponašamo se z nazivom kulturna šola, saj v skladu s tradicijo šole ohranjamo pevsko in gledališko področje. Smo tudi zdrava šola. Šolska kuhinja nudi štiri obroke na dan in vmesne prigrizke zdravega sadja. Skozi zgodovino so ob sostrski šoli imeli zgledno urejen vrt in to tradicijo skušajo ohranjati učenci vrtnarskega krožka. Trudimo se, da smo šola odprtosti in dobrih medsebojnih odnosov. S prizadevnim delom obeležujemo tematske svetovne dneve, s projekti sodelujemo na šolski, državni in mednarodni ravni. Svetovne Unescove dneve obeležimo z razstavami, v okolici šole smo posadili že nekaj lip ob dnevu miru. Imamo naziv Unesco šola. Učenci so zelo uspešni tudi na področju raziskovalne dejavnosti. Smo raziskovalna šola. Šola ima odlično lego, saj je v okolici dovolj primernih zelenih površin, kjer učenci sprostijo odvečno energijo. Predvsem prostorna velika telovadnica z vsemi športnimi pripomočki in mala telovadnica ter zunanje športne površine omogočajo, da učenci osvajajo veščine športa, zaradi česar smo postali FIT šola. Ker je pomembno, da se otroci med sabo družijo in tkejo nova prijateljstva, šola vsako leto organizira nekajdnevne tabore za vse razrede. Svoje delo pogosto pokažemo z različnimi prireditvami, sejmi, športnimi akcijami, ustvarjalnimi delavnicami, na katerih nam starši s svojo prisotnostjo izkažejo spoštovanje. Učenci imajo možnost sodelovanja v projektih na mednarodni ravni in v okviru Erasmus. Poželi so odlične uspehe in šola je mnogim tujim diplomantom odprla svoja vrata. Kar nekajkrat so nas obiskali tudi najvišji predstavniki naše države.

Avtocestni obroč omogoča odličen dostop do šole. Tako učenci kot mentorji prihajajo k nam na različna območna, regijska in državna tekmovanja.

Šola ima zelo prostorno avlo, v kateri se odvijajo različne prireditve in razstave. Povezuje vse tri stavbe v celoto in je srce šole. Tu se stkejo številna prijateljstva in prve ljubezni.

Vsak otrok je posebnost zase, v vsakem se skrivajo številne sposobnosti in talenti. Skupaj jih poskušamo odkrivati in razvijati. Danes imamo tako na šoli izredno veliko ponudbo interesnih dejavnosti, ki jih izvajajo učitelji ter zunanji sodelavci. Učencem je na voljo skupno nekaj več kot 50 različnih interesnih dejavnosti. Velik poudarek je tudi na organizaciji dejavnosti za nadarjene učence. Na šoli se trudimo uravnovežiti ponudbo dejavnosti, ki posegajo na različna področja otrokovega razvoja. Tako na šoli potekajo priprave na tekmovanja iz različnih področij (astronomija, fizika, Cankarjevo priznanje, Vodnikovo priznanje, Vegovo priznanje, Proteusovo priznanje, Preglovo tekmovanje, Prva pomoč, Kresnička, Zeleno pero, kolesarska in orientacijska tekmovanja, tekmovanja iz poznavanja in priprave različnih jedi...), spoznavanje lastnosti živil, ustrezno načrtovanje prehrane, ustrezna priprava in obdelava živil, pomoč učencem pri izdelavi raziskovalnih, seminarskih in projektnih nalog pri številnih šolskih predmetih ter pri računalniškem oblikovanju teh nalog, priprava in sodelovanje na natečajih, poglobitev snovi, reševanje šahovskih problemov, obisk prireditev, sejmov in ustanov, naravoslovne delavnice, astronomski tabor, matematični tabor SMaRT, bogatitev besednega zaklada ter urjenje bralnih veščin v angleščini, francoščini in nemščini, možnost udeležbe na strokovnih ekskurzijah v tujino, spoznavanje različnih inštrumentov in tehnike igranja nanje, urjenje sposobnosti petja in igranja obenem, eksperimentiranje in sodelovanje z razredno stopnjo.

Slika 1: Najstarejši del šole

Slika 2: Šolska avla povezuje tri stavbe in knjižnico

2.3.3 Predstavitev šolske knjižnice OŠ Sostro

Knjižnica na matični šoli je za izposojajo knjižničnega gradiva odprta vsak dan od 07:30 do 8.00 in od 11:00 do 14:30. Na podružničnih šolah imajo otroci knjižne kotičke, kamor knjižničarka mesečno pošlje gradivo iz matične šolske knjižnice.

Od jeseni 2003 se knjižnica na matični šoli nahaja v samem središču šole, ob glavni šolski avli, ki povezuje vse tri stavbe naše šole. S svojim gradivom in delovanjem podpira vzgojno-izobraževalni proces šole in je namenjena vsem učencem in delavcem šole.

V njenih kotičkih si lahko učenci in drugi člani šolske knjižnice izposojajo knjižnično gradivo, se posvetujejo s knjižničarko o izbiri gradiva za prosto branje, berejo, prelistavajo revije, iščejo informacije po različnih virih, se učijo, pišejo domače naloge, izdelujejo plakate, referate in druge pisne izdelke ter se seznanjajo s knjižničnimi novostmi.

Vključujejo se lahko tudi v druge kulturne dejavnosti (knjižne uganke, knjižni kviz, izbor moje najljubše knjige, razgovori o prebranih knjigah...). V dogovoru z učitelji potekajo v knjižnici bibliopedagoške ure, razstave in druge aktivnosti.

Knjižnica je urejena po sistemu prostega pristopa, kar pomeni, da lahko uporabniki knjižnice sami brskajo po knjižnih policah in iščejo zeleno gradivo.

Knjige so urejene po abecednem redu priimkov avtorjev.

Leposlovne knjige za učence so razvrščene v tri skupine:

- Črka C označuje knjige za učence do 3. razreda (rdeče črke),
- Črka P označuje knjige za učence od 4. do 7. razreda (modre črke),
- Črka M označuje knjige za učence 8. in 9. razreda (zelene črke).

Ljudske pravljice, pripovedke in pesmi so označene s črko L.

Strokovne (poučne) knjige so razvrščene po UDK – skupinah, označenih s številkami od 0 – 9:

- 0 – Splošno o znanosti in kulturi
- 1 – Filozofija. Psihologija
- 2 – Verstvo
- 3 – Družbene vede

Slika 3: Šolska knjižnica

5 – Naravoslovne vede

6 – Uporabne vede

7 – Umetnost. Šport

8 – Jezikoslovje. Književnost

9 – Geografija. Zgodovina

Knjižničarka vsako leto ob svetovnem dnevu knjig za otroke in mladino povabi katerega od znanih slovenskih pesnikov in pisateljev. Obiskali so nas številni znani slovenski ustvarjalci: Primož Suhadolčan, Desa Muck, Žiga X Gombač, Anja Štefan, Boštjan Gorenc Pižama...

V šolski knjižnici sta zaposleni dve knjižničarki, ena za polni, druga pa za polovični delovni čas. Uporabna površina knjižnice meri 142 m². V čitalnici je uporabnikom na voljo 20 čitalniških mest.

Šolska knjižnica je imela v kraju izredno velik pomen, saj je bila pogosto otrokov edini stik s knjigami, pa tudi z informacijsko tehnologijo. Socialno ekonomski status učencev je namreč zelo različen, saj marsikateri učenec prihaja iz oddaljene, osamljene kmetije Zasavsko – Posavskega hribovja, medtem ko drugi učenci prihajajo iz premožnih družin okoliških obrtnikov ali priseljencev, ki so bili dovolj premožni, da so si kupili hiše na zelenem obrobju Ljubljane. Krajevna knjižnica je bila v kraju odprta šele leta 2010, prej je bilo tu le postajališče potujoče knjižnice.

2.4 Ugotavljanje uspešnosti delovanja šolskih knjižnic

»Meritve so bistvene. Če nečesa ne morete izmeriti, tega ne morete nadzorovati. Če tega ne morete nadzorovati, tega ne morete upravljati. Če tega ne morete upravljati, tega ne morete izboljšati. Brez izboljšav bo vsak rezultat presenečenje. Meritve so izhodišče za izboljšave, saj vam omogočajo, da razumete, kje ste, in si postavite cilje, ki vam pomagajo doseči želeni cilj.« (Pereira & Varvakis, 2018, str. 221, povzeto po Harrington; Harrington).

2.4.1 IFLA kazalci kakovosti

Kakovost šolske knjižnice je temeljni pogoj za njeno učinkovito delovanje in za njen prispevek k izobraževalnemu procesu. Sodobna šolska knjižnica ni več zgolj prostor, kjer se hranijo knjige, temveč kompleksno učno in informacijsko okolje, ki podpira razvoj bralne kulture, informacijske pismenosti ter kritičnega mišljenja. IFLA v svojih Kazalcih kakovosti

za šolske knjižnice (2015) poudarja, da kakovostna knjižnica deluje kot središče učenja, kjer se prepletajo pedagoške, informacijske in kulturne funkcije. Njena kakovost se kaže v tem, kako uspešno podpira učence in učitelje pri doseganju učnih ciljev ter pri razvijanju kompetenc, ki so ključne za življenje v sodobni informacijski družbi (IFLA, 2015).

Eden najpomembnejših vidikov kakovosti je vloga knjižnice pri učenju in poučevanju. Kakovostna šolska knjižnica je tesno povezana s kurikulumom in aktivno sodeluje z učitelji pri načrtovanju ter izvajanju pouka. Knjižničar pri tem ne deluje le kot skrbnik gradiva, temveč kot pedagoški partner, ki učencem pomaga pri iskanju, vrednotenju in uporabi informacij. Knjižnica tako postane prostor, kjer se učenci učijo samostojno, raziskovalno in problemsko, kar je skladno s sodobnimi pedagoškimi pristopi. S tem knjižnica pomembno prispeva k razvoju kritičnega mišljenja, ustvarjalnosti in sposobnosti reševanja problemov (IFLA, 2015).

Kakovost šolske knjižnice se kaže tudi v njenem vplivu na razvoj bralne kulture. IFLA poudarja, da je knjižnica ključni dejavnik pri spodbujanju bralne motivacije in bralne pismenosti. Kakovostna knjižnica učencem ponuja raznoliko, aktualno in privlačno leposlovje, ki ustreza njihovim interesom in starosti. Poleg tega organizira bralne programe, sodeluje v nacionalnih projektih ter ustvarja okolje, v katerem je branje predstavljeno kot prijetna, koristna in ustvarjalna dejavnost. Bralna kultura je namreč temelj za uspešno učenje v vseh predmetih, zato je kakovostna knjižnica prostor, kjer se razvijajo bralne navade in razumevanje besedil (IFLA, 2015).

V sodobni družbi, ki jo zaznamuje obilje informacij in digitalnih vsebin, je kakovost šolske knjižnice neločljivo povezana z razvojem informacijske pismenosti. Knjižnica mora učencem omogočati dostop do digitalnih virov, jih učiti varne in etične rabe interneta ter jih usposablja za kritično vrednotenje informacij. Knjižničar ima pri tem ključno vlogo kot informacijski strokovnjak, ki učencem pomaga razumeti, kako prepoznati zanesljive informacije, kako se izogniti dezinformacijam in kako odgovorno uporabljati digitalne vire. Informacijska pismenost je ena najpomembnejših kompetenc 21. stoletja, zato je kakovostna knjižnica prostor, kjer se te spretnosti sistematično razvijajo (IFLA, 2015).

Pomemben kazalec kakovosti je tudi zbirka knjižnice. Ta mora biti posodobljena, raznolika, uravnotežena in dostopna. Kakovostna zbirka vključuje tako leposlovje kot strokovno gradivo, tiskane in digitalne vire ter gradivo, ki podpira kurikulum in interese učencev. Redno

posodabljanje zbirke ter izločanje zastarelega gradiva sta nujna za zagotavljanje kakovosti. Pomemben element sodobne knjižnice je tudi vključitev v sistem COBISS, ki omogoča profesionalno katalogizacijo, preglednost zbirke in enostaven dostop do gradiva (IFLA, 2015).

Kakovost šolske knjižnice je povezana tudi s prostorom, v katerem deluje. IFLA poudarja, da mora biti knjižnica prijetno, varno in fleksibilno učno okolje, ki omogoča različne oblike dela: tiho individualno učenje, skupinsko delo, raziskovalne projekte in ustvarjalne dejavnosti. Prostor mora biti zasnovan tako, da spodbuja sodelovanje, samostojnost in ustvarjalnost. Sodobna knjižnica je opremljena z računalniki, tablicami, internetnim dostopom in sodobnim pohištvom, ki omogoča prilagodljivost in udobje (IFLA, 2015).

Kakovostno delovanje knjižnice zahteva tudi ustrezno vodenje, upravljanje in načrtovanje. Knjižnica mora imeti jasno vizijo, cilje in letni načrt dela. Knjižničar mora sodelovati z vodstvom šole, učitelji in drugimi strokovnimi delavci ter skrbeti za redno evalvacijo svojega dela. Ustrezno financiranje je ključno za razvoj zbirke, opreme in programov. Kakovostna knjižnica redno spremlja statistiko uporabe, izposoje, udeležbe v programih ter zbira povratne informacije učencev in učiteljev, kar omogoča stalno izboljševanje (IFLA, 2015).

Nenazadnje je kakovost šolske knjižnice odvisna od strokovnosti knjižničarja. IFLA jasno določa, da mora šolsko knjižnico voditi usposobljen strokovnjak, ki ima bibliotekarsko izobrazbo, pedagoško znanje in kompetence za poučevanje informacijske pismenosti. Knjižničar mora biti tudi stalno strokovno aktiven, spremljati razvoj knjižnične stroke ter se vključevati v strokovna izobraževanja in združenja. Le tako lahko knjižnica ostane sodobna, učinkovita in usmerjena v potrebe učencev (IFLA, 2015).

Kakovost šolske knjižnice je torej rezultat prepleta pedagoških, informacijskih, organizacijskih in prostorskih dejavnikov. Le celostno urejena knjižnica lahko učinkovito podpira cilje sodobnega izobraževanja in prispeva k razvoju kompetenc, ki jih učenci potrebujejo za uspešno delovanje v informacijski družbi. IFLA kazalci kakovosti (2015) predstavljajo pomembno orodje za načrtovanje, evalvacijo in izboljševanje šolskih knjižnic ter jasno opredeljujejo, kaj pomeni kakovostna knjižnica v 21. stoletju.

2.4.2 ISO standardi

ISO standardi, zlasti ISO 11620 (Library Performance Indicators), dopolnjujejo IFLA smernice s poudarkom na merljivosti kakovosti. ISO 11620 opredeljuje kazalce, ki omogočajo objektivno spremljanje učinkovitosti knjižnice, kot so dostopnost gradiva, prostor in oprema, izposoja, zadovoljstvo uporabnikov in učinkovitost procesov (Žaucer, 1998). V kontekstu šolskih knjižnic ISO standardi poudarjajo, da kakovost ni le stvar subjektivnega vtisa, temveč jo je mogoče dokazovati z empiričnimi podatki, kar je ključno za načrtovanje razvoja in utemeljevanje financiranja.

2.4.3 BibSist

V slovenskem prostoru pomemben del razumevanja kakovosti šolskih knjižnic predstavlja tudi BibSist. BibSist je zasnovan kot podporno orodje za knjižnice, ki omogoča sistematično zbiranje podatkov, spremljanje kazalcev uspešnosti in primerjavo med knjižnicami. Čeprav BibSist ni izrecno namenjen izključno šolskim knjižnicam, predstavlja pomemben element pri razumevanju kakovosti knjižničnega dela v Sloveniji, saj omogoča standardizirano spremljanje dejavnosti, ki so ključne tudi za šolske knjižnice (Kodrič-Dačič, 2013).

BibSist se vsebinsko navezuje na mednarodne standarde, kot sta IFLA in ISO, saj temelji na konceptu merljivih kazalcev kakovosti (Kodrič-Dačič, 2014). Tako kot ISO 11620 tudi BibSist poudarja pomen kvantitativnih podatkov, ki omogočajo objektivno spremljanje delovanja knjižnice. Vključuje kazalce, kot so obseg zbirke, število izposoj, obisk, uporaba elektronskih virov in obseg knjižničnih storitev. Ti kazalci so pomembni za šolske knjižnice, saj omogočajo vpogled v to, kako pogosto učenci uporabljajo knjižnico, katere vrste gradiva so najbolj iskane in kako učinkovito knjižnica podpira učni proces.

Poleg kvantitativnih kazalcev BibSist posredno podpira tudi kvalitativne vidike, ki jih izpostavlja IFLA. S tem ko knjižnicam omogoča spremljanje uporabe storitev in gradiva, prispeva k razumevanju potreb uporabnikov, kar je ključno za razvoj kakovostne zbirke in storitev. IFLA poudarja, da mora knjižnica svojo kakovost dokazovati z vplivom na učenje, bralno kulturo in informacijsko pismenost. BibSist omogoča zbiranje podatkov, ki so potrebni za takšno evalvacijo, čeprav sam ne meri neposredno pedagoškega vpliva knjižnice (Kodrič-Dačič, 2014).

BibSist ima pomembno vlogo tudi pri zagotavljanju enotnosti in preglednosti knjižničnega sistema v Sloveniji. Ker so šolske knjižnice vključene v COBISS, BibSist omogoča, da se

podatki o njihovem delovanju zbirajo na enoten način, kar omogoča primerjave med knjižnicami in identifikacijo dobrih praks. To je še posebej pomembno v slovenskem prostoru, kjer so razlike med šolami pogosto velike, tako glede opremljenosti kot glede strokovnega kadra. BibSist tako prispeva k večji preglednosti in omogoča, da se kakovost knjižnic ne ocenjuje zgolj na podlagi subjektivnih vtisov, temveč na podlagi podatkov.

V povezavi z raziskavami, kot je magistrsko delo Barbare Gasser (2020), BibSist predstavlja pomemben vir informacij, ki omogoča razumevanje dejanskega stanja šolskih knjižnic. Gasserjeva ugotavlja, da so slovenske šolske knjižnice pogosto dobro organizirane, vendar se soočajo s pomanjkanjem digitalnih virov in opreme. BibSist lahko v tem kontekstu služi kot orodje za spremljanje napredka in za identifikacijo področij, kjer so potrebne izboljšave.

BibSist predstavlja pomemben nacionalni okvir, ki dopolnjuje mednarodne smernice in standarde. Medtem ko IFLA in ISO določata, kaj pomeni kakovostna knjižnica, BibSist omogoča, da se ta kakovost v slovenskem prostoru tudi spremlja in meri. S tem prispeva k profesionalizaciji knjižničnega dela, k večji preglednosti in k razvoju knjižnic, ki so usmerjene v potrebe uporabnikov.

3. EMPIRIČNI DEL

3.1. Metodologija

Raziskava je bila pilotnega tipa, vanjo je bilo sprva vključenih 67 učencev, vendar je bilo pet vprašalnikov izločenih zaradi nepopolnih odgovorov. Popolno rešenih je bilo 62 vprašalnikov, in sicer 21 s strani učencev tretjega razreda, 23 s strani učencev šestega razreda ter 18 s strani učencev devetega razreda. V vzorec je bil tako zajet zaključni razred vsake triade, vsakič oddelek A. Glede na spol je bilo v raziskavo vključenih 31 deklet in 31 fantov. Anketiranci so odgovarjali pisno, v času rednega pouka, ob moji prisotnosti. Ocenjevali so trditve na petstopenjski Likertovi lestvici, ob čemer so trditve, ki so izražale najvišjo intenziteto, ocenili s 5, tiste z najmanjšo pa z 1. Na vprašanje o vzrokih za obiskovanje knjižnice so odgovarjali le učenci, ki knjižnico obiskujejo. Njihov numerus je bil 51.

Tudi polstrukturiran intervju je potekal v času pouka in sicer individualno. Vključen je bil nadarjen učenec šestega razreda ter sedmošolec z disleksijo. Vsak od intervjujev je trajal približno 10 minut.

3.2 Raziskovalna vprašanja

Opravila sem raziskavo, v kateri sem uporabila tradicionalen kvantitativni pristop in sicer anketni vprašalnik, s katerim sem ugotavljala uporabo knjižničnih storitev ter kakovost zbirke. Zlasti me je zanimalo, kateri so razlogi za obiskovanje oziroma neobiskovanje šolske knjižnice ter kakšne predloge in želje imajo učenci glede delovanja knjižnice v prihodnje.

Sledil je kvalitativni del s polstrukturiranim intervjujem z nadarjenim učencem in z učencem z disleksijo. Tudi v polstrukturiranem intervjuju me je zanimalo, kakšni so razlogi za obiskovanje oziroma neobiskovanje knjižnic in sicer subjektivni pogled nadarjenega učenca in učenca z disleksijo. Zanimali so me tudi njuni predlogi in želje glede delovanja knjižnice.

3.3 Rezultati ankete

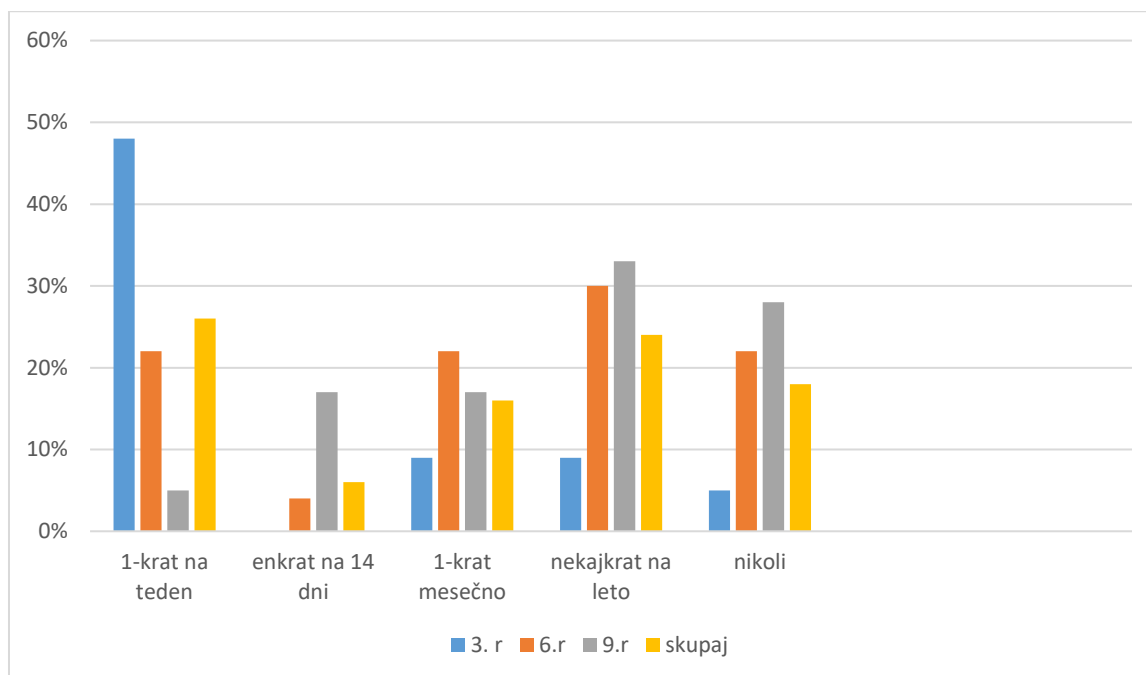
Tabela 1: Pogostost obiskovanja knjižnice (število učencev), N=62

	Tretješolci	Šestošolci	Devetošolci	Skupaj
Skoraj vsak dan	6	0	0	6
1-krat tedensko	10	5	1	16
1-krat na 14 dni	0	1	3	4
Enkrat mesečno	2	5	3	10
Nekajkrat na leto	2	7	6	15
Nikoli	1	5	5	11
Skupaj	21	23	18	62

Tabela 2: Pogostost obiskovanja knjižnice (delež učencev v %); N=62

	Tretješolci	Šestošolci	Devetošolci	Skupaj
Skoraj vsak dan	29 %	0 %	0 %	10 %
1-krat tedensko	48 %	22 %	5 %	26 %
1-krat na 14 dni	0 %	4 %	17 %	6 %
Enkrat mesečno	9 %	22 %	17 %	16 %

Nekajkrat na leto	9 %	30 %	33 %	24 %
Nikoli	5 %	22 %	28 %	18 %
Skupaj	100 %	100 %	100 %	100 %

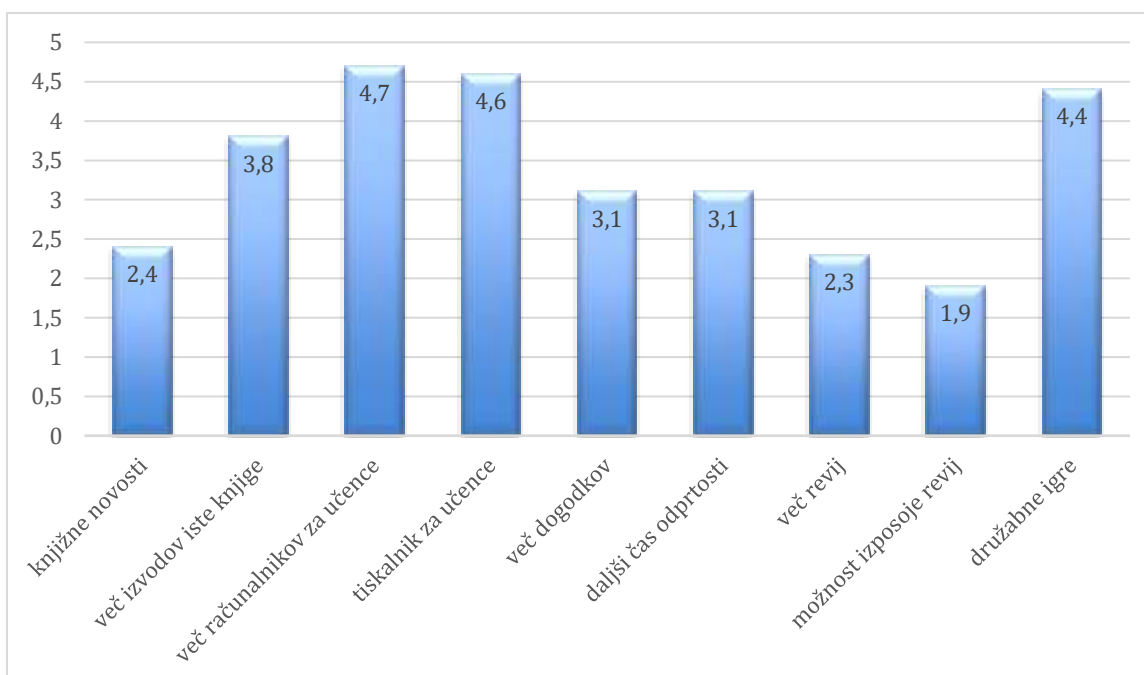
Slika 4: Pogostost obiskovanja knjižnice glede na starost učencev

Ker gre za majhen vzorec, rezultati niso povsem zanesljivi in tudi računanje % ni najbolj upravičeno. Nakazan je zgolj trend. Za zanesljivejše rezultate bi bilo potrebno raziskavo opraviti na večjem vzorcu in uporabiti ustrezne metode za izračunavanje statistične pomembnosti razlik med vzorci. Opaziti pa je, da osnovnošolci z leti vedno redkeje obiskujejo šolsko knjižnico. Medtem ko skoraj polovica tretješolcev obiskuje knjižnico skoraj vsak dan in le redki nikoli, pa med šestošolci naraste delež tistih, ki knjižnico obiskujejo enkrat mesečno ali celo manj. Med devetošolci se ta trend še povečuje, saj naraste delež tistih, ki knjižnico obiščejo le nekajkrat na leto ali pa nikoli.

Tabela 3: Želje in predlogi učencev glede delovanja knjižnice v prihodnje (5-zelo pomembno, 1- ni pomembno); N=62

Želje in predlogi glede delovanja knjižnice	Aritmetična sredina (M)
knjižne novosti	2,4

več izvodov iste knjige	3,8
več računalnikov za učence	4,7
tiskalnik za učence	4,6
več dogodkov	3,1
daljši čas odprtosti	3,1
več revij	2,3
možnost izposoje revij	1,9
družabne igre	4,4

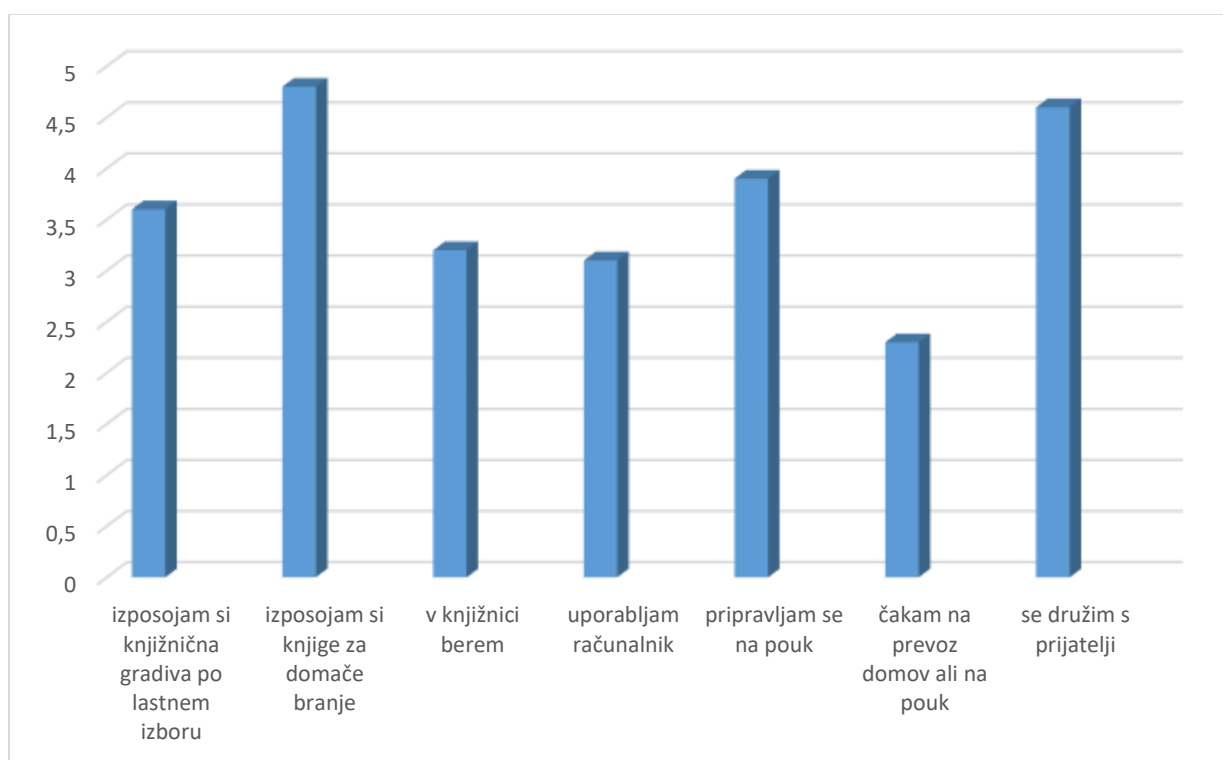

Slika 5: Želje in predlogi učencev za delovanje knjižnice v prihodnje

Za dobro delovanje knjižnice v prihodnje se zdi učencem zelo pomembno, da bi imeli v knjižnici več računalnikov za učence z možnostjo uporabe tiskalnika. Učenci si želijo tudi več izvodov iste knjige ter možnost izposoje družabnih iger. Najmanj pomembna se jim zdi količina revij ter možnost njihove izposoje. Pod možnosti »Drugo« sta dva učenca navedla, da si želita več knjig v angleščini, eden pa, da si želi playstation. Štirje učenci (6,5 %) so navedli, da knjige ne bi smele biti strgane, šest učencev (9,7 %) predlaga večji prostor, pet učencev (8%) pa manj hrupa.

Tabela 4: Vzroki za obiskovanje knjižnice glede na pomembnost (5- zelo pomembno, 1- ni pomembno); N=51

Vzrok za obisk	Aritmetična sredina (M)
Izposojam si knjižnična gradiva po lastnem izboru	3,6
Izposojam si knjige za domače branje	4,8
V knjižnici berem	3,2
Uporabljam računalnik	3,1
Pripravljam se na pouk	3,9
Čakam na prevoz domov ali na pouk	2,3
Se družim s prijatelji	4,6

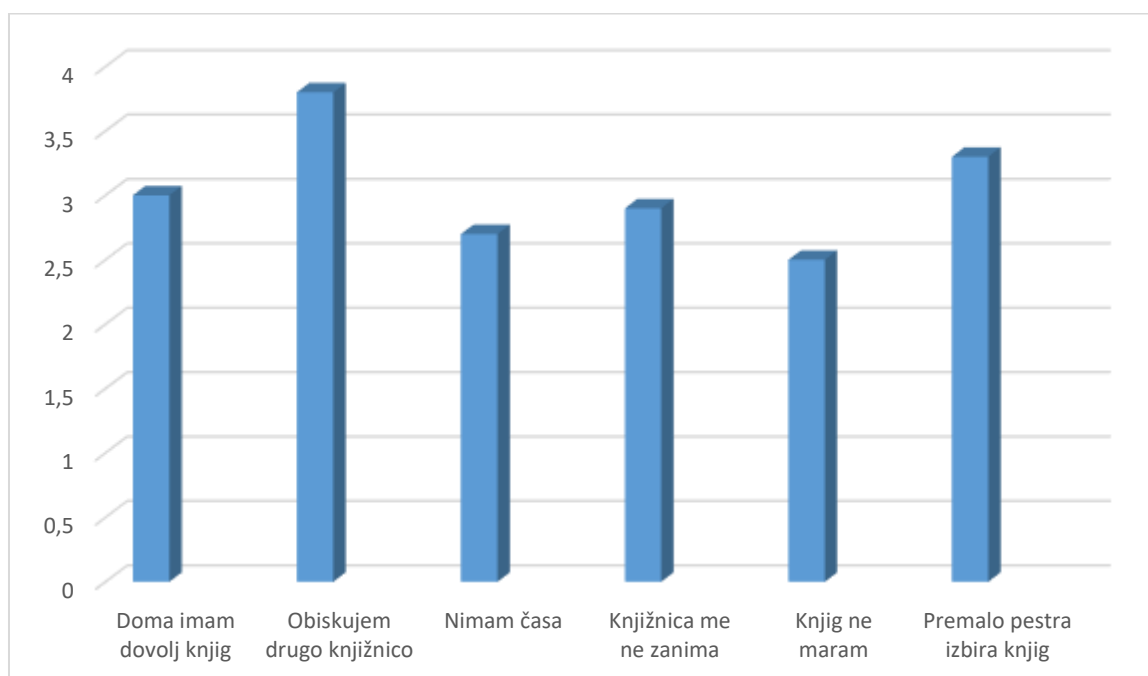

Slika 6: Vzroki za obiskovanje knjižnice

Učenci najpogosteje obiskujejo knjižnico z namenom izposoje knjig, ki jih morajo prebrati za domače branje. Naslednji pomemben razlog je druženje s prijatelji in priprava na pouk. Kot najmanj pogosta razloga za uporabo knjižnice so učenci omenjali uporabo računalnika v sami knjižnici in pa čakanje na prevoz ali na pouk. Zaskrbljujoče je dejstvo, da učenci knjižnico relativno redko uporabljajo za samo branje knjig.

Tabela 5: Vzroki za neobiskovanje knjižnice glede na pomembnost (5- zelo pomembno, 1- ni pomembno); N=62

Vzrok	Aritmetična sredina (M)
Doma imam dovolj knjig	3,0
Obiskujem drugo knjižnico	3,8
Nimam časa	2,7
Knjižnica me ne zanima	2,9
Knjig ne maram	2,5
Premalo pestra izbira knjig	3,3

Slika 7: Vzroki za neobiskovanje knjižnice

Kot najpogostejši razlog, zakaj šolske knjižnice ne obiščejo pogosteje, učenci navajajo obiskovanje druge knjižnice ter premalo pestro izbiro knjig. Zaskrbljujoče je dejstvo, da kar nekaj otrok navaja, da jih knjižnica ne zanima.

Tabela 6: Način iskanja knjižničnega gradiva, N=51

Način iskanja	Aritmetična sredina (M)
Samostojno	3,0
S pomočjo knjižničarke	2,5

Razberemo lahko, da učenci knjige pogosteje iščejo samostojno in manj s pomočjo knjižničarke.

3.4 Intervju

V drugem delu raziskave sem opravila polstrukturiran intervju z nadarjenim učencem in učencem z disleksijo. Odgovarjala sta na vprašanja: Ali obiskuješ šolsko knjižnico in kako pogosto? Kaj ponavadi tam počneš? Ali obiskuješ še kakšno drugo knjižnico? Kakšne izboljšave bi predlagal v šolski knjižnici?

Nadarjen učenec je povedal, da obiskuje šolsko knjižnico, poleg te pa še splošno knjižnico. Šolsko knjižnico obiskuje približno enkrat tedensko. Najpogosteje se v njej uči oziroma dela domačo nalogo, zlasti kadar čaka na glasbeno šolo. Seveda si pride tudi izposodit knjige. Vedno pride po knjige za domače branje, vendar jih pogosto ne dobi, tako da mora v splošno knjižnico. Predlaga, da bi knjižnica imela več istih knjig, zlasti za domače branje. V knjižnico prihaja tudi iskat točno določeno knjigo, za katero je od prijateljev slišal, da je dobra. Včasih jo dobi, vedno pa ne. Včasih je knjiga izposojena, velikokrat pa knjižnica tudi nima knjige, ki ga zanima. Pogosto pride v knjižnico tudi samo brskati po knjigah. Zato se mu zdi zelo pomembno, da si učenci lahko sami izbirajo knjige. Doda, da je radovednost najpomembnejša človekova lastnost. Zaradi radovednosti je človek v prazgodovini začel dva kamna tolči enega ob drugega, da bi videl, kaj se bo zgodilo... Včasih se dobi s sošolci, da se pred testom skupaj pripravljajo na test. V knjižnico so mu najbolj všeč dobre knjige – to se mu zdi najbolj pomembna značilnost knjižnice. Knjižnico bi izboljšal tako, da bi bila neskončno velika oziroma prostorna, z najboljšimi knjigami in pestro izbiro. Pomembno se mu zdi tudi prijetno vzdušje, vključno s prijazno knjižničarko. Pomembno je, da je prostor svetel, z novo, prijazno opremo. Želel bi si tudi več čitalniških sedežev, blazine, kavče in manjšo kuhinjo za učence. Mogoče bi zadoščal že avtomat za nakup prigrizkov in pijače. Ali pa, če bi imeli kar prodajni pult, da učenci ne bi hodili na bencinsko črpalko, ker je prepovedano. Mogoče bi imeli v knjižnici tudi kotiček z malimi živalmi, da bi jim učenci, ki slabo berejo, brali. Podobno, kot obstajajo Tačke pomagačke, ampak da bi bilo v interni organizaciji. Knjižnica bi morala imeti tudi več računalnikov, saj sedaj sploh ne prideš na vrsto. Rad bi tudi več knjig v angleščini. Mogoče bi organizirali nakup knjig po naročilu učencev. V knjižnico bi dal tudi lestev, da bi res vsi učenci lahko brskali po knjigah. Učenca sicer v knjižnici zelo moti, če je hrup in pa, če so knjige strgane. To se ne bi smelo dogajati.

Učenec z disleksijo prihaja v knjižnico nekajkrat letno. Če pride v knjižnico, pride po kakšno enciklopedijo ali pa po Guinnessovo knjigo rekordov. Hodi še v eno knjižnico – tisto, ki sem mu jo predlagala jaz sama (opomba: Knjižnica Minke Skoberne). Tam dobi knjige za domače branje v zvočnem posnetku. Ampak je daleč in ga mami včasih noče peljat. Na začetku je mami poklicala po telefonu, pa ga niso želeli včlanit. Šele, ko je prinesel potrdilo, si je lahko izposodil. Knjižnico bi izboljšal tako, da bi dal ven knjige, namesto tega pa pet milijonov računalnikov in televizij vse naokrog. Dal bi tudi blazine in smešne knjige. Rad bi tudi, da bi že enkrat popravili uro v knjižnici. Prostor je čisto premajhen. Pa knjige bi morale biti lepe.

3.5 Statistični podatki in njihova usklajenost z zakonodajo

3.5.1 Zbirka

»Šolska knjižnica zagotavlja knjižnično gradivo za učence, dijake, študente in vajence (v nadaljnjem besedilu: učence) ter strokovne delavce šole. Šolska knjižnica mora imeti najmanj 3000 enot gradiva za učence in 1000 enot pedagoške in strokovne literature za strokovne delavce, oziroma v šolah, ki imajo več kot 300 učencev, najmanj 10 knjig na učenca in najmanj 40 knjig na strokovnega delavca šole ter ustrezno število serijskih publikacij, ki ne sme biti manjše od 25 tekoče naročenih naslovov.« (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. Uradni list RS, št. 73/03, 70/08, 80/12 in 28/23, člen 18)

Tabela 7: Splošni podatki šole za šolsko leto 2025/2026

Število oddelkov šole	38
Število učencev šole	781
Število strokovnih delavcev šole	94

Tabela 8: Knjižnično gradivo po številu enot v letu 2026, na dan 28. 5. 2026

	Knjižno gradivo	Neknjižno gradivo	SKUPAJ
SKUPAJ	19.422	605	20.027
Za učence	12.801	189	12.990
Za strokovne delavce šole	6.621	416	7.037

Tabela 9: Zbirka gradiva po številu enot v letu 2026 glede na jezik, na dan 28. 5. 26

KNJIŽNIČNO GRADIVO v letu 2026	KNJIŽNO GRADIVO	NEKNJIŽNO GRADIVO	SKUPAJ KNJIŽNIČNO GRADIVO
SKUPAJ	19.422	605	20.027
V slovenščini	17.918	462	18.380
V drugih jezikih	1.504	143	1.647

Minimalni pogoj iz Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe predvideva najmanj 3000 enot gradiva za učence in 1000 enot za pedagoške in strokovne delavce šole. Knjižnična zbirka na OŠ Sostro je imela v letu 2026 skupaj 20.027 enot gradiva, od tega 12.990 enot za učence in 7.037 za strokovne delavce šole, zato je pogoj iz Pravilnika v celoti izpolnjevala.

Pravilnik obenem določa, da mora šola z več kot 300 učenci imeti 10 knjig na učenca ter najmanj 40 knjig na strokovnega delavca šole ter da število serijskih publikacij ne sme biti manjše od 25 tekoče naročenih naslovov. Na šoli je bilo v letu 2026 skupaj 781 učencev ter 94 strokovnih delavcev šole. Zbirka knjig je v letu 2026 obsegala 19.422 knjig, od tega 6.621 za strokovne delavce šole in 12.801 za učence. Na učenca to pomeni 16 knjig, na strokovnega delavca pa 70 knjig. S tega vidika je zbirka dovolj velika tako za učence kot tudi za strokovne delavce šole. Število tekoče naročenih serijskih publikacij je 17, kar pa ne zadošča zahtevam pravilnika.

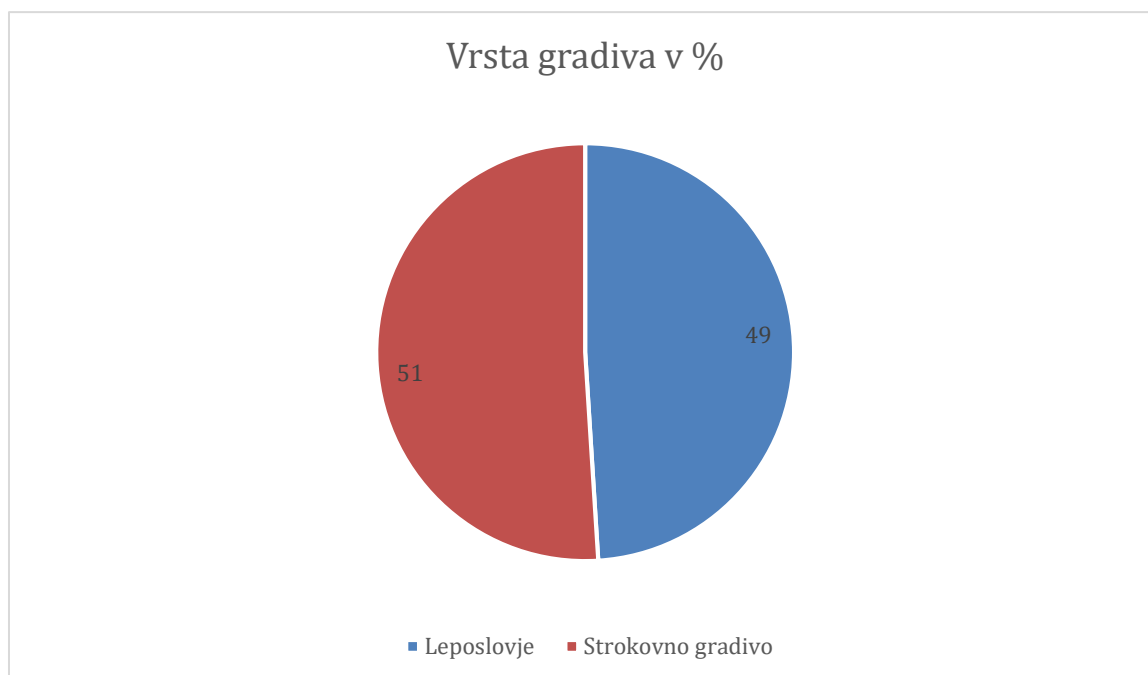
3.5.2 Izbor gradiva

»Knjižnično zbirko knjižnice v osnovni šoli, zavodu za vzgojo in izobraževanje otrok in mladine s posebnimi potrebami in dijaškem domu sestavlja okvirno 60% naslovov leposlovnega in 40% naslovov strokovnega gradiva...«(Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. Uradni list RS, št. 73/03, 70/08, 80/12 in 28/23; člen 19)

Tabela 10: Izbor gradiva v letu 2026, na dan 28. 5. 2026

	Leposlovno gradivo	Strokovno gradivo	SKUPAJ
Število naslovov	9.720	10.307	20.027
V % od celotne knjižnične zbirke	49 %	51 %	100 %

V letu 2026 je zbirka obsegala 51 % strokovnega gradiva in 49 % leposlovnega gradiva. Obstaja odstopanje od pravilnika v smeri primanjkljaja leposlovnega gradiva za 10 %.

Slika 8: Vrsta gradiva v letu 2026, izražena v %

3.5.3 Prirast knjižničnega gradiva

»Knjižnično zbirko dopolnjuje z najmanj 1 knjigo na učenca, 5 knjigami na strokovnega delavca šole in posodablja z vsaj 1 naslovom serijskih publikacij letno. Število izvodov tekoče naročenih naslovov serijskih publikacij je odvisno od velikosti šole.

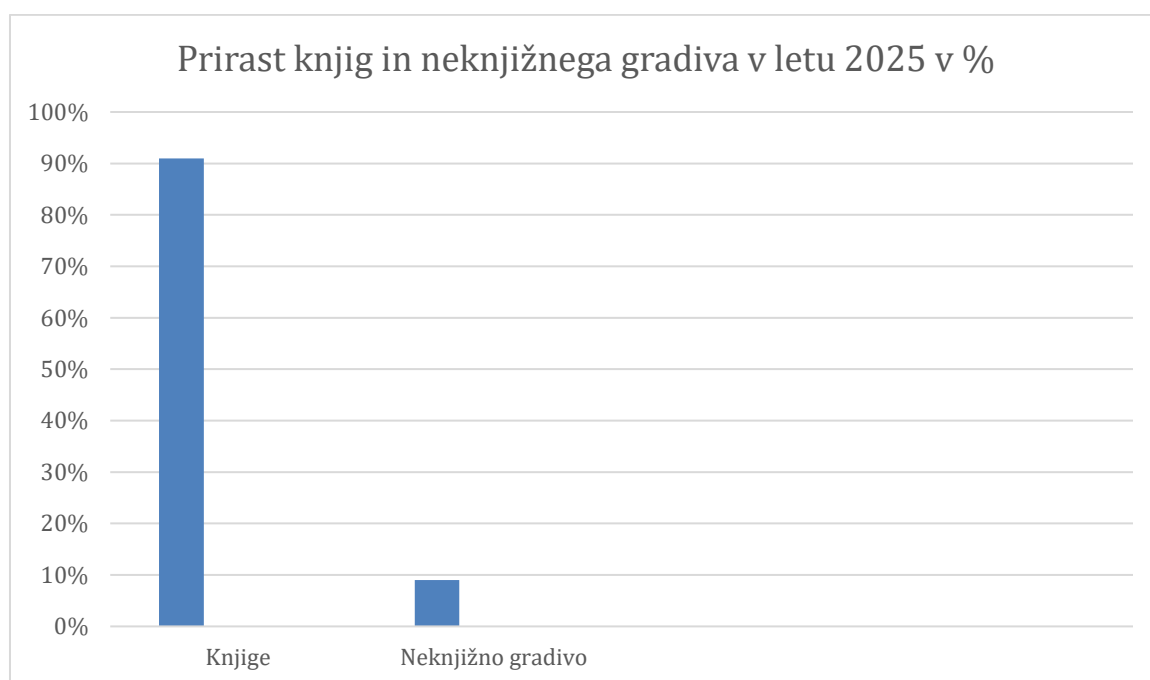
Prirast neknjižnega gradiva obsega najmanj 10% skupnega prirasta gradiva v knjižnici.« (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. Uradni list RS, št. 73/03, 70/08, 80/12 in 28/23; člen 18)

Tabela 11: Prirast knjižničnega gradiva po številu enot v letu 2025

	Prirast knjig	Prirast neknjižnega gradiva	SKUPAJ
SKUPAJ	485	48	533
Za učence	339	48	387
Za strokovne delavce	146	0	146

Tabela 12: Prirast knjižničnega gradiva v letu 2025 v %

	Prirast knjig v %	Prirast neknjižnega gradiva v %
SKUPAJ	91 %	9 %

Slika 9: Prirast knjig in neknjižnega gradiva v letu 2025 v %

Prirast neknjižnega gradiva v letu 2025 znaša 9 % skupnega prirasta, kar je malenkost pod mejo zahtevanega prirasta.

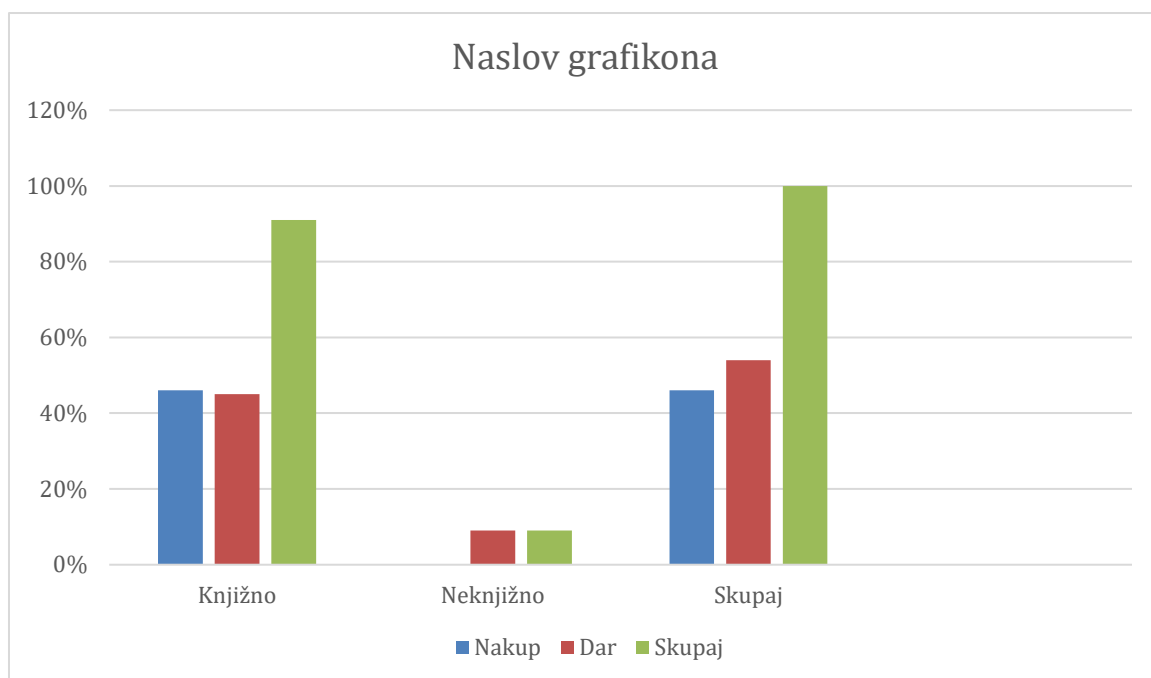
Letni prirast naj bi znašal vsaj 1 knjigo na učenca in 5 knjig na strokovnega delavca. Obstoječi prirast v letu 2025 za učence znaša zgolj 43 % predpisanega prirasta oziroma 0,4 knjige na učenca, kar je zdaleč premalo. Še manjši je prirast za strokovne delavce, saj bi ob 94 strokovnih delavcih moral znašati 470 knjig, znaša pa le 146 knjig, kar pomeni 1,5 knjige na strokovnega delavca in predstavlja le 31 % predvidenega prirasta.

Tabela 13: Prirast knjižničnega gradiva po številu enot v letu 2025 glede na način pridobivanja

PRIRAST GRADIVA V LETU 2025	KNJIŽNO GRADIVO	NEKNJIŽNO GRADIVO	SKUPAJ KNJIŽNIČNO GRADIVO
SKUPAJ	485	48	533
NAKUP	243	0	243
DAR	242	48	290

Tabela 14: Prirast knjižničnega gradiva v letu 2025 po načinu pridobivanja v %

PRIRAST GRADIVA V LETU 2025	KNJIŽNO GRADIVO	NEKNJIŽNO GRADIVO	SKUPAJ KNJIŽNIČNO GRADIVO
SKUPAJ	91 %	9 %	100 %
NAKUP	46 %	0	46 %
DAR	45 %	9 %	54 %

Slika 10: Prirast knjižnega in neknjižnega gradiva v letu 2025 glede na način pridobivanja gradiva v %

Gradivo, ki smo ga dobili v dar, je predstavljalo 54 % prirasta, nakup pa 46 % celotnega prirasta. Če ne bi bilo darov, bi prirast znašal le 226 izvodov za učence, kar pomeni 0,3 knjige na učenca oz. zgolj 29 % predpisanega prirasta. Še slabša je situacija pri nakupu učiteljskega gradiva, saj je bilo kupljenih le 17 enot gradiva, kar predstavlja 0,2 knjigi na strokovnega delavca oz. 4 % predpisanega prirasta.

3.5.4 Ureditev gradiva

»V knjižnici osnovne šole je gradivo za učence postavljeno ločeno od gradiva za strokovne delavce.

Leposlovno gradivo za učence je v prostem pristopu razvrščeno po starostnih stopnjah. Ljudsko slovstvo ter leposlovje v tujih jezikih je postavljeno posebej.

Strokovno gradivo je praviloma urejeno po sistemu UDK (univerzalna decimalna klasifikacija). Poučno gradivo za otroke in mladino je urejeno in postavljeno po prilagojenem sistemu UDK.« (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. Uradni list RS, št. 73/03, 70/08, 80/12 in 28/23; člen 20)

Tabela 15: Ureditev gradiva

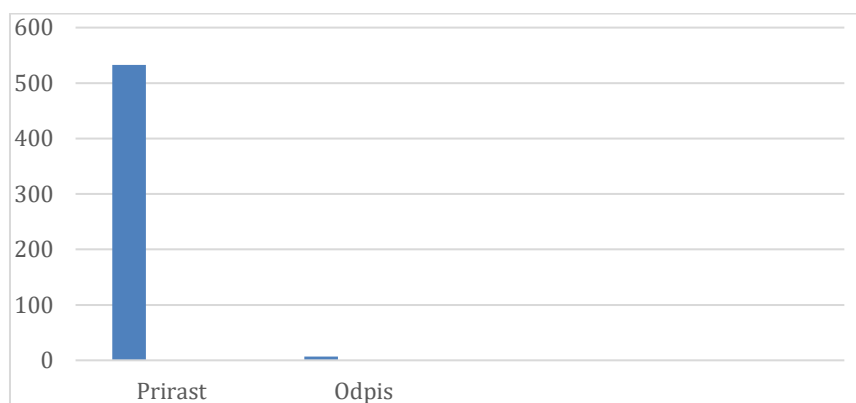
Gradivo za učence je postavljeno ločeno od gradiva za strokovne delavce	Da
Leposlovno gradivo za učence je v prostem pristopu razvrščeno po starostnih stopnjah	Da
Ljudsko slovstvo ter leposlovje v tujih jezikih je postavljeno posebej	Da
Strokovno gradivo je urejeno po sistemu UDK	Da
Poučno gradivo za otroke in mladino je urejeno in postavljeno po prilagojenem sistemu UDK	Da

Glede postavitve gradiva 20. člen Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe predvideva, da je v knjižnici osnovne šole gradivo za učence postavljeno ločeno od gradiva za strokovne delavce; da je leposlovno gradivo za učence v prostem pristopu razvrščeno po starostnih stopnjah; da je ljudsko slovstvo ter leposlovje v tujih jezikih postavljeno posebej. Pravilnik določa, da je strokovno gradivo praviloma urejeno po sistemu UDK (univerzalna decimalna klasifikacija), poučno gradivo za otroke in mladino pa je urejeno in postavljeno po prilagojenem sistemu UDK. Postavitev gradiva v knjižnici OŠ Sostro v celoti ustreza pravilniku.

3.5.5 Odpis knjižničnega gradiva

Tabela 16: Odpis knjižničnega gradiva po številu enot v letu 2025

KNJIŽNO GRADIVO	NEKNJIŽNO GRADIVO	SKUPAJ KNJIŽNIČNO GRADIVO
7	0	7

Slika 11: Prirast in odpis knjižničnega gradiva po številu enot v letu 2025

Prirast knjižničnega gradiva je bistveno večji od odpisa, kar je posledica »prevetritve« zbirke ob vnašanju gradiva v COBISS v letu 2019, ko se je odpisala velika večina zastarelega gradiva.

3.5.6 Obisk knjižnice in članstvo

Tabela 17: Izposoja v koledarskem letu 2025

Izposoja knjige	Izposoja neknjižno gradivo	Izposoja SKUPAJ
15.880	146	16.026

Tabela 18: Člani v letu 2025

	učenci	strokovni delavci	SKUPAJ
aktivni	787	94	881
potencialni	787	94	881

Šolska knjižnica ima dober obisk, saj so vsi potencialnih člani tako s strani učencev kot s strani strokovnih delavcev šole tudi aktivni uporabniki. Izposoja je v letu 2025 znašala v povprečju 18 knjig na leto na aktivnega člana. Sicer pa se po številu izposoj OŠ Sostro na rang lestvici uvršča med prvih deset osnovnih šol v Sloveniji.

3.5.7 Prostor in oprema

»Vsaka šolska knjižnica mora imeti takšne prostorske pogoje, ki omogočajo varno in pregledno ureditev knjižničnega gradiva in tehnične opreme, delo zaposlenih in nemoteno uporabo knjižničnega gradiva. Knjižnica v šoli z 20 oddelki meri najmanj 80 m². V podružnični šoli ali dislocirani enoti z najmanj štirimi oddelki mora biti knjižnični dejavnosti v okviru šolskih prostorov zagotovljen ustrezen prostor za računalniško in komunikacijsko opremo, za izposajo gradiva in izvajanje knjižničnih informacijskih znanj.« (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. Uradni list RS, št. 73/03, 70/08, 80/12 in 28/23; člen 22)

»Knjižnica mora v prostorih knjižnice ali v okviru šole zagotavljati dostop do opreme za uporabo vseh vrst gradiva, ki je v njeni ponudbi. Za dejavnost šolske knjižnice je potrebno zagotoviti naslednjo opremo: telefon, dostop do telefaksa, možnost uporabe preslikovalnega stroja, dostop do druge opreme za reproduciranje gradiva šolske knjižnice, ustrezno število multimedijskih osebnih računalnikov za delo knjižničarjev, za uporabnike pa ustrezno število računalnikov za iskanje informacij in individualno učenje, z ustrezno programsko opremo, vendar najmanj en računalnik za vsakega zaposlenega knjižničarja in najmanj en računalnik za uporabnike z dostopom do svetovnega spleta.« (Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. Uradni list RS, št. 73/03, 70/08, 80/12 in 28/23; člen 23)

Tabela 19: Prostor in oprema

Površina knjižnice	142 m ²
Čitalniški sedeži	30
Računalniki za uporabnike	1
Računalniki za knjižničarje	2
Telefon	Da
Dostop do telefaksa	Da
Možnost uporabe preslikovalnega stroja	Da
Dostop do druge opreme za reproduciranje gradiva šolske knjižnice	Da

V 22. členu Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe določa, da knjižnica v šoli z 20 oddelki meri najmanj 80 m². V podružnični šoli ali dislocirani enoti z najmanj štirimi oddelki mora biti knjižnični dejavnosti v okviru šolskih prostorov zagotovljen ustrezen prostor za računalniško in komunikacijsko opremo, za izposojlo gradiva in izvajanje knjižničnih informacijskih znanj. Šolska knjižnica na OŠ Sostro meri 142 m², zato v celoti ustreza zahtevam. Vse naše podružnice pa imajo zgolj po dva oddelka, zato na nobeni ni posebnega prostora, ki bi bil namenjen zgolj knjižnični dejavnosti, kar pa je tudi v skladu s pravilnikom. Podružnice imajo v ta namen knjižne koticke s knjižnimi policami, kamor knjižničarka pošilja knjižnično gradivo po lastnem izboru, ter po izboru učencev ter učiteljic.

Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe v 23. členu zahteva, da mora knjižnica v prostorih knjižnice ali v okviru šole zagotavljati dostop do opreme za uporabo vseh vrst gradiva, ki je v njeni ponudbi n da je za dejavnost šolske knjižnice potrebno zagotoviti naslednjo opremo: telefon, dostop do telefaksa, možnost uporabe preslikovalnega stroja, dostop

do druge opreme za reproduciranje gradiva šolske knjižnice, ustrezno število multimedijskih osebnih računalnikov za delo knjižničarjev, za uporabnike pa ustrezno število računalnikov za iskanje informacij in individualno učenje, z ustrezno programsko opremo, vendar najmanj en računalnik za vsakega zaposlenega knjižničarja in najmanj en računalnik za uporabnike z dostopom do svetovnega spleta. Šolska knjižnica OŠ Sostro ima telefon, za vsakega knjižničarja po en računalnik ter tiskalnik in dva računalnika z dostopom do spleta za uporabnike. Poleg tega smo ravno v času pisanja raziskovalne naloge knjižnico obogatili za 24 prenosnikov, ki si jih učenci in učitelji lahko izposodijo za uporabo. V tajništvu šole je omogočen dostop do telefaksa ter možnost uporabe preslikovalnega stroja.

3.5.8 Zaposleni

»V osnovni šoli z 20 oddelki in več se sistemizira 1 delovno mesto knjižničarja, v šoli z manjšim številom oddelkov pa v ustreznem deležu, vendar ne manj kot 0,25 delovnega mesta.

V osnovni šoli, ki ima več kot 650 učencev, se sistemizira dodatno 0,50 delovnega mesta knjižničarja.« (Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole. Uradni list RS, št. 50/24; člen 12)

»Knjižničar je lahko, kdor je končal:

- *univerzitetni študijski program bibliotekarstva ali*
- *magistrski študijski program druge stopnje šolsko knjižničarstvo, bibliotekarstvo ali bibliotekarstvo, informacijski in založniški študiji.*

Knjižničar je lahko tudi, kdor izpolnjuje pogoje za učitelja ali svetovalnega delavca v skladu s tem pravilnikom in je opravil študijski program za izpopolnjevanje iz bibliotekarstva (smer izpopolnjevanje iz bibliotekarstva za šolske knjižničarje).

Ne glede na določbo prejšnjega odstavka študijskega programa za izpopolnjevanje iz prejšnjega odstavka ni potrebno opravljati tistemu, ki je končal višješolski študijski program knjižničarstva ali univerzitetni študijski program prve stopnje bibliotekarstvo in informatika. (Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnem programu osnovne šole. Uradni list RS, št. 70/24 in 18/25; člen 97)

Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole v 12. členu določa, da se v osnovni šoli z 20 oddelki in več sistemizira 1 delovno mesto knjižničarja, v osnovni šoli, ki ima več kot 650 učencev, se sistemizira dodatno 0,50 delovnega mesta knjižničarja. V naši

šolski knjižnici je ena knjižničarka zaposlena za polni, druga pa za polovični delovni čas, kar je povsem v skladu s sistemizacijo delovnih mest. Na šoli je bilo namreč v letu 2026 skupaj 781 učencev.

Obe zaposleni knjižničarki imata ustrezno izobrazbo. Ena ima dokončan univerzitetni študijski program iz psihologije in je dodatno opravila študijski program za izpopolnjevanje iz bibliotekarstva, druga pa višješolski študijski program knjižničarstva in je obenem profesorica nemščine.

3.6 Bralna značka

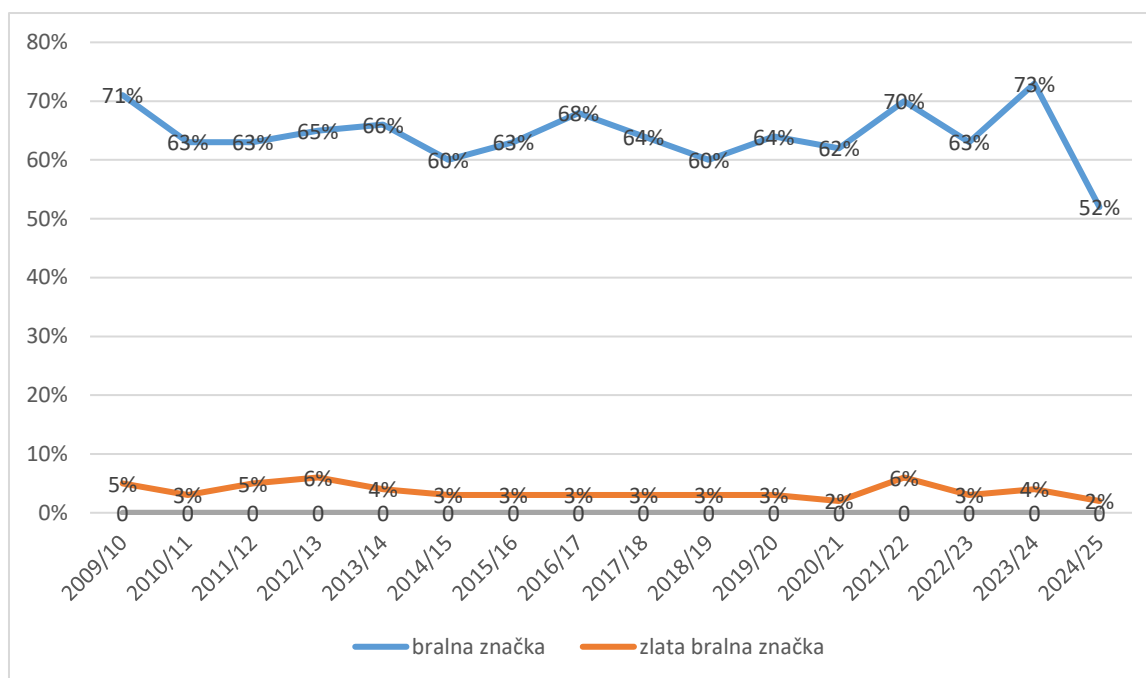
Tabela 20: Število učencev, ki so opravili bralno značko od leta 2009 do leta 2025

šolsko leto	Število učencev na šoli	Število učencev, ki so opravili bralno značko	Število učencev, ki so prejeli zlato bralno značko
2009/10	600	427	28
2010/11	546	343	14
2011/12	611	384	29
2012/13	619	400	39
2013/14	611	405	24
2014/15	642	383	17
2015/16	652	409	18
2016/17	665	455	20
2017/18	709	452	22
2018/19	741	448	22
2019/20	769	492	23
2020/21	767	479	17
2021/22	797	560	47
2022/23	805	509	24
2023/24	786	571	31

2024/25	774	409	16
---------	-----	-----	----

Tabela 21: Delež učencev (%), ki so opravili bralno značko od leta 2009 do leta 2025

šolsko leto	Število učencev na šoli	Delež učencev, ki so opravili bralno značko (v %)	Delež učencev, ki so prejeli zlato bralno značko (v %)
2009/10	600	71 %	5 %
2010/11	546	63 %	3 %
2011/12	611	63 %	5 %
2012/13	619	65 %	6 %
2013/14	611	66 %	4 %
2014/15	642	60 %	3 %
2015/16	652	63 %	3 %
2016/17	665	68 %	3 %
2017/18	709	64%	3 %
2018/19	741	60%	3 %
2019/20	769	64%	3 %
2020/21	767	62%	2 %
2021/22	797	70%	6 %
2022/23	805	63%	3 %
2023/24	786	73%	4 %
2024/25	774	52%	2 %

Slika 12: Prejemniki bralne značke in zlate bralne značke med leti 2009 in 2025

Če spremljamo trend dobitnikov bralne značke v zadnjih devetih letih, opazimo sicer rahlo nihanje, kljub temu pa lahko razberemo, da je dobitnikov med 50 % in 70 % vseh učencev na šoli. Delež učencev, ki so opravili bralno značko v vseh letih obveznega šolanja, se giblje med 2% do 6 %. Zaskrbljujoče pa je dejstvo, da je v lanskem šolskem letu opazen zelo velik upad pri številu učencev, ki so opravili bralno značko, kot tudi pri številu zlatih bralcev.

4. REZULTATI IN RAZPRAVA

4.1 Ugotovitve anketnega vprašalnika in intervjuja

Zaradi majhnega vzorca rezultati niso povsem reprezentativni, pač pa lahko zasledimo zgolj trende, ki bi jih morali preveriti na večjem vzorcu. Zanimiva bi bila tudi primerjava po spolu in analiza razlik v vzrokih za obiskovanje oziroma neobiskovanje knjižnice ter v željah učencev glede na leta šolanja. Kljub temu pa lahko zaključimo, da učenci z naraščanjem let šolanja vedno redkeje obiskujejo šolsko knjižnico. Za dobro delovanje knjižnice v prihodnje se zdi učencem zelo pomembno, da bi imeli v knjižnici več računalnikov za učence ter obenem možnost uporabe tiskalnika. Več računalnikov si želita tudi oba učenca s posebnimi potrebami – nadarjen učenec in učenec z disleksijo. Ravno po opravljeni analizi je šolska knjižnica postala bogatejša za 24 prenosnih računalnikov, tako da je s tega vidika želja učencev izpolnjena. Učenci si želijo tudi več izvodov iste knjige, večjo pestrost izbire knjig ter možnost izposoje družabnih iger. Najmanj pomembna se jim zdi količina revij ter možnost njihove izposoje.

Kljub temu, da šolska knjižnica ustreza normativom glede velikosti prostora, so učenci izpostavili, da je prostor utesnjen. Oba učenca s posebnimi potrebami sta izpostavila pomembnost vizualne podobe knjižnice - da naj bo to topel, svetel, prijazen in prostoren prostor. Zanimiva je tudi dilema, da učenci knjižnico pogosto uporabljajo kot prostor za druženje, obenem pa je hrup pogosto tisti, ki ga izpostavijo kot motečega. Verjetno bi morala tudi sama šolska knjižnica imeti dva ločena prostora – čitalnico in prostor za druženje in skupinsko delo. Učenci knjige pogosteje iščejo samostojno, nadarjen učenec je izpostavil, da zelo rad »brska« po knjigah. Nujno je torej učencem omogočiti prost pristop do knjig in morda v ta namen tudi dokupiti pručke za učence, ki sami ne dosežejo zgornjih polic. Učence motijo tudi strgane knjige, želijo si novih, lepih knjig. To je seveda povezano s slabim prirastom, ki je posledica dejstva, da financiranje šolskih knjižnic na nivoju države ni urejeno. Znova se potrjuje postavka, ki sem jo omenila že pri analizi prirasta in odpisa, da odpis v pravilniku sploh ni definiran in da so zaradi neurejenega financiranja knjižničarji prisiljeni zadrževati staro gradivo.

4.2 Ugotovitve analize stanja glede na zakonska določila

Določbe sedanjega Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe so neskladne z realnostjo in zastarele. Nekatere norme so postavljene previsoko, zlasti kar se tiče prirasta knjižničnega gradiva, ki je odvisno od financ, na katero knjižničar večinoma nima lastnega vpliva. Zlasti se zdi previsoko zastavljen normativ glede prirasta za strokovne delavce šole, ki zahteva 5 knjig letnega prirasta na strokovnega delavca. Glede na vedno večjo dostopnost elektronskih gradiv preko svetovnega spleta se zdi, da je tudi normativ glede prirasta neknižnega gradiva postavljen previsoko. Zaradi napredka komunikacijsko-informacijske tehnologije dostop do telefaksa ni več potreben, zato je besedilo potrebno ustrezno posodobiti. Smiselno bi bilo opredeliti potrebo po postavitvi preslikovalnika gradiva oziroma multifunkcijske naprave v sami knjižnici in ne zgolj, da je knjižničarju omogočen dostop, saj se omenjena naprava lahko po sedanjem pravilniku nahaja na povsem drugem koncu stavbe. Potrebno bi bilo tudi doreči pravila financiranja za šolske knjižnice. Doreči bi bilo potrebno odpis gradiva, ki v sedanjem pravilniku sploh ni omenjen. Dogaja se namreč, da zaradi pomanjkanja financ prirast ne more biti ustrezen, zato so knjižničarji prisiljeni odpisovati zgolj izgubljeno ali zelo poškodovano gradivo. Podobno, kot predvidevajo standardi in priporočila za splošne knjižnice, da naj bo 30 % enot „žive“ knjižnične zbirke mlajše od 5 let, bi morali urediti standarde tudi za šolske knjižnice. In čisto na koncu bi zgolj omenila, da je v Zakonu o knjižničarstvu opredeljeno, da je šolska knjižnica namenjena učencem, vajencem, dijakom in

študentom višjih strokovnih šol ter strokovnim delavcem teh šol. Osebno bi odstranila besedo »strokovnim« in pustila zgolj delavce. Res je, da je šolska knjižnica v osnovi namenjena podpori izobraževalnemu procesu, vendar pa obenem Manifest ZBDS-ja opredeljuje osnovno poslanstvo vseh knjižnic kot institucij, ki se zavzemajo za humani razvoj celotne družbe in so namenjene vsem, ne glede na njihove zmožnosti in potrebe. Ob ustrezni šolski klimi bi tako šolska knjižnica lahko predstavljala vir gradiva in informacij tudi drugim delavcem šole, ki imajo večinoma nižji izobrazbeni standard od strokovnih delavcev in bi jim šolska knjižnica lahko predstavljala vir gradiva in informacij in most za morebitno vključevanje v splošne knjižnice v njihovem lokalnem okolju.

4.3 Predlagane rešitve

Na osnovi rezultatov ankete, intervjujev ter statističnih analiz se oblikujejo strateške usmeritve šolske knjižnične z jasno opredeljenimi cilji, dejavnostmi in kriteriji. Cilji strateških usmeritev šolske knjižnice temeljijo na obstoječi zakonodaji (zlasti Zakon o osnovni šoli, Zakon o knjižnicah, Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe), IFLA/UNESCO-vem Manifestu o šolskih knjižnicah ter IFLA/UNESCO-vih Smernicah za šolske knjižnice. Z namenom preverjanja kriterijev je smiselno čez tri leta ponovno izvesti anketo ter primerjati rezultate.

4.3.1 Strateške usmeritve šolske knjižnice ter s tem povezani cilji in dejavnosti za doseg ciljev

Na podlagi strateških usmeritev in z njimi povezanih ciljev bo knjižnica v skladu z Manifestom o šolskih knjižnicah skrbela za informacije, opremljala učence s spretnostmi za vseživljenjsko učenje in razvijala domišljijo ter jim omogočala, da živijo kot odgovorni državljani.

STRATEŠKA USMERITEV: Bralna pismenost in motivacija za branje

CILJI:

Izboljšanje bralne pismenosti učencev

Izboljšava tehnike branja

Višja motivacija učencev za branje knjig

DEJAVNOSTI:

- Zavzemanje za pravilno rabo slovenskega jezika pri vseh predmetih, brez vpliva na oceno učenca.
- Dejavnosti za motiviranje učencev s posebnimi potrebami za branje (organiziran obisk knjižnice skupaj z otrokovim izvajalcem dodatne strokovne pomoči, izposoja živali v naravoslovni učilnici in branje z živaljo).
- Možen dogovor za obisk zunanjih izvajalcev, ki delujejo pri projektu »Tačke pomagačke«.
- Sodelovanje s Pedagoško fakulteto pri opravljanju prakse študentov z uporabo kognitivno-vedenjske metode za izboljšanje bralne učinkovitosti učencev od 3. do 6. razreda.
- Vključevanje različnih strategij učenja v pouk pri vseh šolskih predmetih.
- Aktivno sodelovanje šole pri razvojni nalogi ZRSS Spodbujanje razvoja bralne pismenosti učencev.
- Vzpodbujanje za sodelovanje pri bralni znački (obisk pisatelja, zaključek v Cankarjevem domu).
- Promocija literarnega ustvarjanja učencev preko sodelovanja na natečajih in objavljanja v šolskem glasilu.
- Še naprej se obdrži projekt »Mladi mlajšim beremo«.
- Uvede se projekt »Bralni maraton«.
- Še naprej se obdrži projekt »Noč knjige«.
- Še naprej se obdrži projekt »Sostro bere«.
- Izmenjava izkušenj in primerov dobre prakse med strokovnimi delavci šole na pedagoškem popoldnevu.

KRITERIJI:

-Število učencev, ki so opravili bralno značko, se v roku treh let postopoma povečuje al vsaj ostaja na enakem nivoju.

-Število učencev, ki so prejeli zlato bralno značko, se v roku treh let postopoma povečuje ali vsaj ostaja na enakem nivoju.

-Poveča se število in delež otrok, ki so na testih izkazali višjo stopnjo bralne pismenosti.

-Poveča se število izposoj na člana.

-Poveča se delež učencev, ki obiskujejo knjižnico zato, da v njej berejo.

-Zmanjša se delež učencev, ki knjig ne marajo.

STRATEŠKA USMERITEV: Knjižnica kot osrednji šolski prostor

CILJI:

Knjižnica je socialno središče šole

Knjižnica je kulturno središče šole

Knjižnica podpira kvalitetno preživljanje prostega časa

DEJAVNOSTI:

- Razvijanje percepcije branja, ki ni le individualna aktivnost, pač pa tudi prijetna izkušnja in družabni dogodek (mladi mlajšim beremo, noč knjige, debate o knjigah...).
- Posebni dogodki v šolski knjižnici (npr. potopisna predavanja učencev, razstave knjig, likovnih izdelkov, fotografij, ure pravljic, čajanke).
- Oblikovanje knjižnice kot osrednjega šolskega prostora, katerega vizualna podoba je učencem prijetna, vključno z nabavo blazin in kavča (ali samostojno izdelavo iz palet s strani učencev).
- Ločitev čitalniškega prostora od prostora za druženje, z jasno napisanimi pravili in piktogrami .
- Oblikovanje knjižnega koticčka v šolski avli (police s knjigami, vključno s kavčem in mizami za druženje, skupinsko učenje učencev, igranje družabnih iger).
- Nabava družabnih iger z možnostjo izposoje.

KRITERIJI:

-V treh letih se zmanjša se delež učencev, ki nikoli ne pridejo v šolsko knjižnico.

- Zmanjša se upad obiska knjižnice v povezavi z leti šolanja.
- Stališča učencev do šolske knjižnice so pozitivna.
- Stališča učencev dislektikov do šolske knjižnice niso odklonilna.
- Zmanjša se delež učencev, ki jih knjižnica ne zanima.

STATEŠKA USMERITEV: Informacijsko opismenjevanje

CILJI:

Knjižnica je informacijski center šole

Varna raba digitalnih naprav

DEJAVNOSTI:

- Nabava več računalnikov za šolsko knjižnico ter povezava teh računalnikov z internetom ter s tiskalnikom, ki ga ima knjižničarka.
- V sodelovanju z računalničarjem nameščen ustrezen starševski nadzor na računalnikih za zaščito učencev pred škodljivimi vsebinami.
- Promovira se dejavnost referenčne službe.
- Sodelovanje s strokovnimi aktivni, proučevanje potreb in nabava strokovnega gradiva (izbor gradiva za pripravo na tekmovanja, raziskovalne naloge...).
- Objava enotnih navodil za pisanje seminarskih nalog na spletni strani šolske knjižnice.
- Povabilo učencem, da v knjižnici predstavijo svoje raziskovalne naloge vrstnikom oziroma mlajšim učencem.

KRITERIJI:

- Število informacijskih zahtev učencev se poveča.
- Učenci, ki izdelujejo raziskovalne ali seminarske naloge, pridejo v knjižnico na posvet glede strukture naloge in navajanja referenc.
- Število raziskovalnih nalog naraste.
- Učenci predstavijo svoje raziskovalne naloge vrstnikom oziroma mlajšim učencem.
- Izvedene so delavnice o varni rabi elektronskih naprav in interneta v 3. in 6. razredu v vseh nadaljnjih treh letih v sodelovanju z organizacijo Safe.si.

STATEŠKA USMERITEV: Strokovnost zaposlenih

CILJI:

Stalno strokovno izpopolnjevanje zaposlenih

Promocija knjižničnih storitev

DEJAVNOSTI:

- Obisk knjižnih sejmov.
- Spremljanje novosti na področju bibliotekarstva.
- Prijava na stalna strokovna izpopolnjevanja glede na potrebe knjižnice in v dogovoru z vodstvom šole.

KRITERIJI:

-Upoštevanje Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe v največji možni meri.

-Vsako leto vsaka od knjižničark opravi strokovno izpopolnjevanje v obsegu petih delovnih dni.

-Letno evalviranje uspešnosti delovanja (ankete, opazovanje, rezultati raziskav, tudi zunanjih, npr. bralna pismenost).

-Ažurna spletna stran šolske knjižnice.

-Priprava zgibank z informacijami o knjižnici, nalogah knjižnice, času obratovanja in odprtosti, dostopu do spleta.

STRATEŠKA USMERITEV: Sodelovanje z ostalimi nosilci interesa

CILJI:

Sodelovanje s splošno knjižnico na lokalni ravni (obiski razredov, skupno pospeševanje branja, skupna promocija knjižničnih storitev)

Sodelovanje z vrtcem

Sodelovanje s strokovnimi delavci šole in tudi s pomožnim osebjem

Sodelovanje s starši

Sodelovanje z ravnateljem

DEJAVNOSTI:

- Jutranja kava enkrat tedensko v šolski knjižnici za strokovne delavce šole in ob tem nevsiljiva predstavitev knjižnih novosti.
- Izvedba dneva »Vrtec na obisku v šolski knjižnici«.
- Povabilo pomožnega osebja v knjižnico.
- Promocija vrednosti knjižnice v razgovorih z ravnateljem (tudi preko statistike).
- Pomoč učiteljem pri delu z učenci, ki potrebujejo več podpore in pomoči pri učenju.
- Zagotavljanje virov za učitelje (knjige in učbeniki na zahtevo oziroma na povpraševanje).
- Sodelovanje knjižnice pri dejavnostih v razredu.
- Priprava zgibank z informacijami o knjižnici in pomenu branja za starše učencev.

KRITERIJI:

-Vrtec pride za en dan v šolsko knjižnico vsaj v zadnjem letu pred vstopom v šolo.

-Priprava zgibank za starše in sodelovanje na roditeljskem sestanku za starše bodočih prvošolcev.

-Določitev točno določenega termina in povabilo tehničnemu osebju za obisk knjižnice.

-Določitev točno določenega termina za jutranjo kavo in povabilo strokovnemu osebju za obisk knjižnice.

-Postopno naraščanje gradiva za strokovne delavce šole

STRATEŠKA USMERITEV: Vzgoja za odgovornost in medsebojno spoštovanje

CILJ:

Zagotavljanje kvalitetnega gradiva za učence tujce

Vključevanje nadarjenih učencev v medgeneracijsko pomoč

Spodbujanje medkulturnega in medgeneracijskega dialoga

DEJAVNOSTI:

- Dejavnost za nadarjene »SOS klub« za vzpodbujanje medvrstniške in medgeneracijske pomoči pri učenju.

- Sodelovanje s šolsko svetovalno službo glede primerne literature za učence tujce in nabava ustrezne literature oziroma informacijskih virov.
- Sodelovanje v projektu za preprečevanje nasilja.
- Promoviranje knjižnice kot varne točke.

KRITERIJI:

-Za vsakega učenca tujca se zagotovi vsaj pet knjig na učenca v njegovem maternem jeziku.

-Knjižnica v sodelovanju s svetovalno službo zaprosi za financiranje projekta za preprečevanje nasilja s strani MOL in projekt izvede.

-V vseh oddelkih na razredni uri razredniki učencem predstavijo knjižnico kot varno točko za kvalitetno preživljanje prostega časa.

-Svetovalna služba v seznam dejavnosti za nadarjene uvrsti tudi dejavnost medvrstniške in medgeneracijske pomoči pri učenju.

5. ZAKLJUČEK

Šolska knjižnica je v sodobnem vzgojno-izobraževalnem procesu mnogo več kot zgolj prostor za izposajo knjig. Raziskava je pokazala, da predstavlja pomembno informacijsko, kulturno, vzgojno in socialno središče šole. Njena vloga se je skozi zgodovino razvijala od skromnih učiteljskih knjižnic do sodobnih učnih okolij, ki podpirajo razvoj bralne, informacijske, medijske in digitalne pismenosti. Teoretični del naloge je pokazal, da šolske knjižnice pomembno prispevajo k učenemu uspehu učencev, razvoju kritičnega mišljenja, vseživljenjskemu učenju ter zagotavljanju enakih možnosti za dostop do znanja.

Posebno pomembna ugotovitev sodobnih raziskav je, da šolska knjižnica ni zgolj učni prostor, temveč tudi varen in podporen prostor. Kot ugotavlja Merga, jo številni učenci doživljajo kot prostor miru, sprejetosti in pripadnosti. Tudi rezultati naše raziskave potrjujejo, da učenci knjižnico uporabljajo za različne namene: za izposajo gradiva, branje, učenje, pripravo na pouk, druženje in preživljanje prostega časa. Knjižnica tako pomembno prispeva k dobremu počutju učencev in ustvarjanju pozitivne šolske klime.

Analiza stanja na Osnovni šoli Sostro je pokazala, da šolska knjižnica v veliki meri izpolnjuje zakonske zahteve in strokovna priporočila glede velikosti zbirke, organizacije gradiva, članstva in dostopnosti storitev. Posebej spodbuden podatek je, da so vsi učenci in strokovni delavci šole

tudi aktivni uporabniki knjižnice. Visoka stopnja vključenosti kaže, da knjižnica uspešno opravlja svoje poslanstvo in ostaja pomemben del vsakdanjega življenja šole.

Raziskava pa je pokazala tudi področja, kjer so možne izboljšave. Učenci si želijo več aktualnega gradiva, več izvodov knjig za domače branje, več računalniške opreme ter prijetnejši in prostornejši knjižnični prostor. Posebej zanimiva je ugotovitev, da učenci z višjo starostjo knjižnico obiskujejo redkeje, kar predstavlja izziv za prihodnje načrtovanje dejavnosti in storitev. Hkrati so intervjuji pokazali, da si tako nadarjeni učenci kot učenci s posebnimi potrebami želijo knjižnico, ki omogoča samostojno raziskovanje, prijetno počutje in dostop do sodobnih virov informacij.

Na podlagi ugotovitev lahko zaključimo, da kakovostna šolska knjižnica pomembno prispeva k doseganju vzgojno-izobraževalnih ciljev šole. Njena vrednost se ne kaže le v številu izposojenih knjig ali velikosti knjižnične zbirke, temveč predvsem v njenem vplivu na razvoj učencev, njihovo motivacijo za branje, sposobnost samostojnega učenja ter občutek pripadnosti šolski skupnosti. Zato je pomembno, da šole in odločevalci tudi v prihodnje namenjajo pozornost razvoju šolskih knjižnic, njihovemu financiranju, posodabljanju zbirk ter ustvarjanju spodbudnega in vključujočega knjižničnega okolja.

Šolska knjižnica ostaja eden redkih prostorov v šoli, kjer se srečujejo znanje, ustvarjalnost, raziskovanje in medosebni odnosi. Prav zaradi te večplastne vloge predstavlja nepogrešljiv del kakovostne šole in pomemben dejavnik razvoja posameznika ter družbe znanja.

6. VIRI IN LITERATURA

-Ambrožič, M. (2000). Ugotavljanje uspešnosti delovanja knjižnic: visokošolske knjižnice. Knjižnica, 44 (3), str. 101-135 (I. del).

-Ambrožič, M. (2000). Ugotavljanje uspešnosti delovanja knjižnic: visokošolske knjižnice. Knjižnica, 44 (4), str. 65-98 (II. del).

- Ambrožič, M. (2005). Ugotavljanje uspešnosti delovanja knjižnic. Knjižnica, 49(1), str. 5–22.

- American Library Association. (n.d.). History of the American Library Association. ALA. Dostopno na spletni strani: <https://www.ala.org/aboutala/history> (15. 5. 2026)

-Bon, M. (2000). Dijaki Gimnazije Poljane – uporabniki šolske knjižnice. Knjižnica, številka 44/2000, str. 149-167.

-Clark, C., Teravainen-

Goff, A. (2018). Mental wellbeing, reading and writing: How children and young people's mental wellbeing is related to their reading and writing experiences. National Literacy Trust.

Dostopno na spletni strani: <https://eric.ed.gov/?id=ED593894> (23. 2. 2026)

-Clyde, L. (1999). The Schole Lybrarie: Images from Our Past. *School Libraries*

Worldwide, 5(1), 1–16. Dostopno na spletni strani: <https://doi.org/10.29173/slw7061> (15. 5. 2026)

-Čanadi, M. (2016). Aleksandrijska knjižnica kot antična medijska institucija. Koper:

Fakulteta za humanistične študije Univerze na Primorskem. Dostopno na spletni strani:

<https://repozitorij.upr.si/Dokument.php?id=19340&lang=slv> (12. 6. 2026)

-Dragman, M. (2025). Pogoji za učinkovito delovanje šolske knjižnice in zadovoljne

uporabnike. *Realka*, številka 52, str. 54-115. Dostopno na spletni strani:

<https://www.realka.si/wp-content/uploads/2021/10/52.-%C5%A1tevilka-Realka-.pdf> (15. 5. 2026)

- Encyclopaedia Britannica. (n.d.). Library: Rome. In Britannica. Dostopno na spletni strani:

<https://www.britannica.com/topic/library/Rome> (6. 6. 2026)

-Fekonja, Z. (2016). Vloga šolskega knjižničarja pri uporabnikih 21. Stoletja. *Šolska*

knjižnica, let. 16, št. 3-4, str. 16-20.

-Gasser, B. (2020). *Kakovostna šolska knjižnica v Sloveniji*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Dostopno na spletni strani: <https://repozitorij.uni-lj.si/Dokument.php?id=134452&lang=slv> (5. 6. 2026)

- Hill, R. F. (2012). Strengths and Opportunities: School Librarians Serving Students with

Special Needs in Central New York State. *School Library Media Research*, 15. Dostopno na spletni strani:

https://www.researchgate.net/publication/268271255_Strengths_and_Opportunities_School_Librarians_Serving_Students_with_Special_Needs_in_Central_New_York_State (12. 6. 2026)

-IFLA – Smernice za šolske knjižnice (2. dop. izd.). (2015). *Zveza bibliotekarskih društev*

Slovenije. Dostopno na spletni strani: https://www.zbds-zveza.si/wp-content/uploads/publikacije/IFLA_smernice_solske.pdf?lang=sl (23. 2. 2026)

-International Federation of Library Associations and Institutions & UNESCO. (2025). *IFLA-UNESCO school library manifesto 2025*. Dostopno na spletni strani:

<https://repository.ifla.org/items/a7bcf600-9478-4176-aa18-182cc27a2120> (3. 6. 2026)

- Kodrič-Dačić, E. (2014). Merjenje, spremljanje in ugotavljanje uspešnosti slovenskih knjižnic: BibSist in e-razvid. Ljubljana. Knjižnica, 58/3, str. 59-67. Dostopno na spletni strani: <https://www.proquest.com/openview/8eba93ce60e9deeda8de034961c6c953/1?pq-origsite=gscholar&cbl=466380> (30. 5. 2026)
- Koželj, P. (2022). Šolske knjižnice in njihova zgodovina. Šolska kronika, 31(2–3), 359–375. Dostopno na spletni strani: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1305670> (15.5. 2026)
- Kuhlthau, C. C. (2009). Information search process. Rutgers University. Dostopno na spletni strani: <https://wp.comminfo.rutgers.edu/ckuhlthau2/wp-content/uploads/sites/185/2016/01/ELIS-3E.pdf> (1. 6. 2026)
- Lance, K. C. & Kachel, D. E. (2018). Why school librarians matter: What years of research tell us. Phi Delta Kappan. Dostopno na spletni strani: <https://kappanonline.org/lance-kachel-school-librarians-matter-years-research/> (15. 5. 2026)
- Malmenvall, S. (2024). Ozadje, pomen in počastitev 250. obletnice izida šolskega zakonika Marije Terezije. Šolska kronika: revija za zgodovino šolstva in vzgoje, 33(1), 23–36. Dostopno na spletni strani: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=1303511>
- Merga, M. (2020). How Can School Libraries Support Student Wellbeing? Evidence and Implications for Further Research. Journal of Library Administration, Volume 60 (6), 660-673. Dostopno na spletni strani: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01930826.2020.1773718> (23. 2. 2026)
- Merga, M. (2021). Libraries as Wellbeing Supportive Spaces in Contemporary Schools. Journal of Library Administration, Volume 61 (6), 659–675. Dostopno na spletni strani: <https://doi.org/10.1080/01930826.2021.1947056> (23. 2. 2026)
- NUK (2024). Strateški načrt NUK za obdobje 2025 – 2029. Dostopno na spletni strani: https://www.nuk.uni-lj.si/sites/default/files/dokumenti/2025/Strateski_nacrt_NUK_2025_2029.pdf (30. 5. 2026)
- NUK.(n.d). Zgodovina NUK. Dostopno na spletni strani: <https://www.nuk.uni-lj.si/nuk/zgodovina-nuk> (5. 6. 2026)
- NUK (n.d.). Statistični podatki o knjižnicah. Dostopno na spletni strani: <https://bibsist.si/Podatki-za-raziskovalce.html> (15. 5. 2026)
- Osnovna šola Sostro. (2014). Po korakih skozi čas: 100 let sostrske šole. Ljubljana: Osnovna šola Sostro.

- Pereira, CPC; Varvakis, G. Evaluation and decision making in a university library from performance indicators. *Transinformação*, v. 30, št. 2, str. 219–235, 2018. Dostopno na spletni strani: <http://dx.doi.org/10.1590/2318-08892018000200007> (6.6.2026)
- Pravilnik o izobrazbi učiteljev in drugih strokovnih delavcev v izobraževalnem programu osnovne šole. Uradni list RS, št. 70/24 in 18/25. Dostopno na spletni strani: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV15482> (30. 5. 2026)
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe. Uradni list RS, št. 73/03, 70/08, 80/12 in 28/23. Dostopno na spletni strani: <https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV5163> (30. 5. 2026)
- Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole. (2024). Uradni list RS, št. 50/2024. Dostopno na spletni strani: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2024-01-1733> (3. 6. 2026)
- Ropret, M. (2025). Uspešnost slovenskih splošnih knjižnic: razvoj in uporaba izvirne metodologije. *Knjižnica: Revija Za področje Bibliotekarstva in Informacijske Znanosti*, 69(4), 9-39. Dostopno na spletni strani: <https://doi.org/10.55741/knj.69.4.1> (15. 5. 2026)
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice 2018–2028 (2018). Nacionalni svet za knjižnično dejavnost. Dostopno na spletni strani: https://www.knjiznice.si/wp-content/uploads/2020/06/Strokovna_priporocila_standardi_Spl_Knjiz_2018-2028.pdf (3. 6. 2026)
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice za obdobje 2018–2028 (2018). Nacionalni svet za knjižnično dejavnost. Ministrstvo za kulturo RS. Ljubljana. Dostopno na spletni strani: https://www.knjiznice.si/wp-content/uploads/2020/06/Strokovna_priporocila_standardi_Spl_Knjiz_2018-2028.pdf
- Šink, U., Vilar, P. (2018). Izgradnja knjižničnega kataloga za šolske knjižnice. *Šolska knjižnica*, let. 27/3, str. 4-16.
- Todd, R. J. (2015). Evidence-Based Practice and School Libraries: Interconnections of Evidence, Advocacy, and Actions. *Knowledge Quest*. Dostopno na spletni strani: https://knowledgequest.aasl.org/wp-content/uploads/2022/11/KQ-JanFeb-2015-WEB_TAGGED.pdf (7. 6. 2026)
- Verlič, Z. (2004). Statistika in ugotavljanje uspešnosti delovanja šolskih knjižnic. Ljubljana. Filozofska fakulteta. Dostopno na spletni strani: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-GXOT743Z/5732f06e-e245-4e91-87cf-7eed09e55035/PDF> (15. 5. 2026)

- Zakon o knjižničarstvu. Uradni list RS, št. 87/01, 96/02 – ZUJIK in 92/15. Dostopno na spletni strani: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2442> (30. 5. 2026)
- Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13, 46/16 – ZOFVI-K, 76/23, 16/24 in 54/25). Dostopno na spletni strani: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO448> (30. 5. 2026)
- Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (2014). Posodobitve pouka v osnovnošolski praksi: Knjižnično informacijsko znanje. Ljubljana: ZRSS. Dostopno na spletni strani: https://www.zrss.si/digitalna_bralnica/posodobitve-pouka-v-osnovnosolski-praksi-knjiznicno-informacijsko-znanje/ (23. 2. 2026)
- Žaucer, M., Fajan, U. (1998). Meritve uspešnosti knjižnic in študij bibliotekarstva. Knjižnica 42/4, str. 105-125. Dostopno na spletni strani: <https://www.proquest.com/openview/7fbd6c39ded7d282b47e4f78fe43987b/1?pq-origsite=gscholar&cbl=466380> (30. 5. 2026)

ANKETNI VPRAŠALNIK

UČENCI OŠ SOSTRO - UPORABNIKI ŠOLSKE KNJIŽNICE

Vljudno te prosim za sodelovanje v raziskavi o uporabi naše šolske knjižnice. Tvoje sodelovanje je prostovoljno. Če se zanj odločiš, te prosim, da pazljivo prebereš vprašanja in nanje iskreno in popolno odgovoriš.

Anketa je anonimna. Za sodelovanje se ti že vnaprej zahvaljujem.

Mojca Kastelic

1. Spol: M   Ž

2. Razred:

a) 3

č) 6

f) 9

3. Oceni, kako pogosto obiščeš šolsko knjižnico na OŠ Sostro!

a) 3-krat tedensko

b) 1-krat tedensko

c) enkrat na 14 dni

d) enkrat mesečno

e) nekajkrat na leto

f) nikoli

4. Kakšne so tvoje želje in predlogi za dobro delovanje šolske knjižnice v prihodnje? Pri vsaki trditvi obkroži vrednost, ki se ti zdi najprimernejša. Vrednost 5 pomeni, da je razlog zelo pomemben, vrednost 1 pa, da razlog sploh ni pomemben.

	Zelo pomembno	Delno pomembno	Srednje	Delno nepomembno	Ni pomembno
Knjižne novosti	5	4	3	2	1
Več izvodov iste knjige	5	4	3	2	1
Več računalnikov za učence	5	4	3	2	1
Možnost uporabe tiskalnika	5	4	3	2	1
Več dogodkov	5	4	3	2	1
Daljši čas odprtosti	5	4	3	2	1
Več revij	5	4	3	2	1

Možnost izposoje revij	5	4	3	2	1
Družabne igre	5	4	3	2	1
Drugo: _____	5	4	3	2	1

5. Navedi razloge, zakaj knjižnice ne obiskuješ pogosteje. Če je razlog zelo pomemben, obkroži številko 5, če je nekoliko manj pomemben 4 in tako naprej. Če razlog ni pomemben, obkroži 1.

	Zelo pomembno	Delno pomembno	Srednje pomembno	Delno nepomembno	Ni pomembno
Doma imam dovolj knjig	5	4	3	2	1
Obiskujem drugo knjižnico	5	4	3	2	1
Nimam časa	5	4	3	2	1
Knjižnica me ne zanima	5	4	3	2	1
Knjig ne maram	5	4	3	2	1
Drugo: _____	5	4	3	2	1

Na naslednji dve vprašanji (torej vprašanje 6 in 7) odgovorite samo tisti, ki obiskujete šolsko knjižnico.

6. Navedi razloge, zakaj obiskuješ šolsko knjižnico. Pri vsaki trditvi obkroži vrednost, ki se ti zdi najbolj primerna. Vrednost 5 predstavlja zelo pogost razlog, 4 pomeni pogosto, 3 včasih, 2 redko in 1 nikoli.

	Zelo pogosto	Pogosto	Včasih	Redko	Nikoli
Izposojam si knjižnična gradiva po lastnem izboru	5	4	3	2	1
Izposojam si knjige za domače branje	5	4	3	2	1
V knjižnici berem	5	4	3	2	1
Uporabljam računalnik	5	4	3	2	1

Pripravljam se na pouk	5	4	3	2	1
Čakam na prevoz domov ali na pouk	5	4	3	2	1
Se družim s prijatelji	5	4	3	2	1
Drugo: _____	5	4	3	2	1

7. Kako pogosto iščeš v naši šolski knjižnici knjižnično gradivo oz. informacije o njem? V vsaki vrstici obkroži pogostost določenega načina iskanja.

	Zelo pogosto	Pogosto	Včasih	Redko	Nikoli
Gradivo iščem samostojno	5	4	3	2	1
Prosim knjižničarko	5	4	3	2	1